

Západo česká univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Slavkov

Pavel Moník

Západo česká univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Slavkov

Pavel Moník

Vedoucí práce:

Prof. RNDr. Ivo Budil, Ph.D., DSc.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západo české univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlazuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

ě ě ě ě ě ě ě ě ě

Podkování

Děkuji svému vedoucímu bakalářské práce, Prof. RNDr. Ivo T. Budilovi, Ph.D., DSc. za cenné podněty a odbornou pomoc při psaní této práce.

Obsah

1. Úvod	6
2. Politická situace před Bitvou u Slavkova	8
3. Tažení	22
3.1 První kroky	22
3.2 Kapitulace Ulmu	26
3.3 Ruské manévrování	31
3.4 Manévry na Morav	37
3.5 Ruská armáda v pohybu	40
4. Bitva u Slavkova	43
4.1 Slunce vychází	43
4.2 Slavkovská legenda	51
4.3 Následky a mírová jednání	52
5. Závěr	55
6. Literatura	59
7. Resumé	60
8. Přílohy	61

1. Úvod

Tato bakalářská práce je zaměřena na kompletaci historického vývoje politiky a následného tažení v rámci bitvy u Slavkova. Primárně se snažím o objasnění problému vzniku této koalice a následně její porážky, kterou utrpěla ve více zmiňované bitvě. Mým cílem je podat komplexní a ucelený náhled na situaci spojenecké porážky, využiji komparativní analýzy francouzské armády s jejími protivníky. Dále se budu zabírat tažením a problémy s ním vzniklými. Nakonec se zaměřím na bitvu samotnou a následky které toto vítězství mělo pro zúčastněné strany.

V úvodu své práce si pokládám hlavní otázky, rozebírám použitou metodologii a v ní se použité literatury. Práce samotná je rozdělena do tří hlavních, na sebe navazujících kapitol. V první kapitole bych chtěl nastínit problémy stávající mezi Velkou Británií a Francií, které vyvstaly po podepsání míru v Amiens. Tato část je dle mého názoru z toho důvodu, že nám poskytuje hlubší náhled na následné kroky Velké Británie. Dále se budu v první kapitole zabírat vypovězením války Francii a snahy Velké Británie o vtažení do tohoto konfliktu i zbytku Evropy. Budu se snažit předjet všeobecné kritice daných prvků a případné připomínky a postehy budu situovat až do závěrečného shrnutí.

Ve druhé kapitole se budu zabývat zejména rozložením armád Francie, Ruska a Rakouska. Zmíním se také o úlohách, které měli i jiní členové této koalice, ale budu se hlavně věnovat velkým hráčům. Tuto část jsem tedy rozložil do tří částí.

První část je zaměřena na pohyby vojsk obou aliancí, a to zejména po opuštění svých stálých osádek. Dále zobrazuje rozdíl v připravenosti zneupravených armád, jejich postupu a cestu k místu první vojenské konfrontace.

Druhá část je poté zaměřena na obléhání Ulmu a Napoleonovy snahy o znemožnění spojení rakouské a ruské armády. Po kapitulaci Ulmu jsem práci zaměřil na pronásledování ustupujícího méně početného ruského vojska a jeho snahy o spojení s posilami, které jim měl přivést Buxhöwden. Tyto jednotky se však v této době nacházeli v okolí Vyzkova.

Tetí část pojednává o tažení po kapitulaci Vídní, kdy byla spojenecká armáda nucena překročit Dunaj a uchýlit se na Moravu, kde se konečně setkává s posilami, které táhnou z Ruska. Zde se k armádě přidává i car Alexandr. Snažím se v práci popsat problémy vznikající v koalici a nerozhodnost jejich vůdců. V neposlední řadě v této části shrnuji argumenty, které vedly k rozhodnutí o postupu spojeneckého vojska proti Napoleonovi.

V poslední kapitole jsem práci zaměřil zejména na průběh bitvy. Hlavně na strategické manévry, které vedly k Napoleonovu vítězství. Rozebírám zde podrobněji slavkovskou legendu o přechodu rybníka a pokusím se o její potvrzení i vyvrácení. V neposlední řadě jsou součástí této kapitoly i důsledky, které porážka Ruska a Rakouska přinesly Evropě a podrobněji se v ní zabývám ztrátami, které utrpěly obě bojující strany. Ztráty nejen na lidských životech, ale i jaké to mělo následky pro jednotlivé aktéry tohoto konfliktu.

Ve své práci čerpám v první řadě ze sekundární české literatury, pro lepší přehled jsem se však zaměřil i na anglicky psanou literaturu. Dalším podstatným zdrojem jsou internetové stránky, kde jsem našel přehledy týkající se zkoumané problematiky, které mi pomohly utvořit si celkový obraz.

Přehledové knihy týkající se dané problematiky pro mne byly Dějiny Ruska, Dějiny Rakouska, Dějiny Francie a Dějiny Velké Británie z nakladatelství Lidové noviny. Obecně nastiňující základní politické, hospodářské i sociologické problémy zmítající danými zeměmi před vypuknutím konfliktu.

Stejně jako knihy, z kterých jsem čerpal, k danému tématu neuvádím mnoho. O bitvu u Slavkova je již napsáno velké množství publikací v několika jazycích. Vybral jsem tedy nezávisle na sobě knihy, jak od českých autorů, jakým je Dušan Uhlíř nebo Jiří Kovařík, tak od zahraničních. Ze zahraničních jsem poté zejména čerpal z publikace Alberta Z. Manfreda Napoleon Bonaparte, které v roce 1975 vydalo nakladatelství Svoboda. Tento spisovatel se zabýval zejména

Napoleonovým životem a době je v jeho knize popsána politická situace před zahájením tažení.

Co se týče samotného tažení a jeho problematiky byly pro mne velkým přínosem knihy od Dušana Uhlíře Slunce nad Slavkovem, Pierra Miquela Slavkov: bitva tří císařů a Jiřího Kovaříka Napoleonova tažení 1: Vít zné roky. V poslední zmiňované knize se však nacházeli i některé nesrovnalosti, z čehož důvodem bylo nutné i některá fakta ověřovat v ostatních publikacích.

Informace k samotné bitvě jsem pak získal především z knihy Aleksandra Ivanoviče Michajlovskij-Danilevskije Bitva u Slavkova 1805: první bitva cara, vydanou v roce 1993 v Brně. V této knize velice přesně vystihuje bitvu, její průběh a následky. Jediným problémem je, že jako jeden z bojujících důstojníků v carské armádě nepodává zrovna přesný náhled na panovníkovu důležitost v bitvě. Doplnující informace jsem proto doplnil z knihy Dušana Uhlíře Slunce nad Slavkovem. Následně pro důsledky této bitvy a postihy daných zemí byla přínosem kniha Jiřího Kovaříka Napoleonova tažení 1: Vít zné roky, kterými se autor zabývá velice podrobně.

2. Politická situace před Bitvou u Slavkova

Mír, který byl uzavřen v Amiensu 27. března 1802 zanechal příliš mnoho sporných a nevyřešených otázek mezi dvěma velmocemi Velkou Británií a Francií. Ani jedna ze jmenovaných zemí nepovažovala tento mír za svoji porážku, což nadále vedlo k mnohým nepřijemnostem a vzájemné rivalitě obou zemí. Velká Británie požadovala s tím, že po podepsání míru se Francie hospodářsky otevře a umožní Britským lodím vyplouvat do francouzských přístavů a obchodovat se svým zbožím. To se nestalo, protože Napoleon Bonaparte odmítl snížit vysoké celní tarify na dovoz zboží z Velké Británie. To vedlo ke ztroskotání vzájemných obchodních dohod.

Rozpínavost Francie se v dobách míru nezmenšila. Tyto okolnosti vedly ke vzájemnému obviňování obou stran z porušení amienské mírové smlouvy. Obě strany v tomto konfliktu nebyly bez viny. Velká

Británie nemínala opustit Maltu a vrátit ji jejich právoplatným majitel m, tedy ádu maltézských rytí . I p es zjevné porušení mírové smlouvy z Amiensu, která práv toto zaru ovala, se Britové rozhodli ponechat si dané území. Tato pozice byla pro Velkou Británii d ležitá. P inázela op rný bod, který mohl být využit k ovládnutí celého st edomo í.

Stávající situace využil Napoleon k p ípojení Piemontu a ostrova Elba k Francii. Vzájemné spory vyústily 8. b ezna, kdy britský parlament odhlasoval vysoké ástky na obranu zem . Nap tí bylo vystup ováno do té míry, že britský vyslanec z obavy možného napadení opustil Francii a 17. kv tna se nalodil v Calais a odplul zp t do vlasti. V Doveru se pak minul s francouzským vyslancem, který takté0 opouzt l své stanovizt v Londýn .

Tého0 dne bylo rozhodnuto o zkonfiskování francouzských a holandských lodí kotvících v britských p ístavech. Jejich po et byl odhadován okolo 1200.¹ Jako odpov na tuto opová0livost dala francouzská vláda rozkaz k zadr0ení vzech britských ob an nacházejících se na území okupovaném a kontrolovaném Francií. Také nechali zabavit vezkeré britské zboží, které se na jejich území nacházelo. Tato opat ení vedla k jedinému možnému výsledku a tím bylo vypov zení války.

Napoleon ihned zahájil p ípravy k invazi do Velké Británie. Dne 24. kv tna byly vydány první rozkazy, jejich0 d sledkem bylo po áte ní budování vojenských tábor podél b ehú Lamanzského pr livu u Boulogne. Tam bylo postupn na výcvik posláno okolo 150 000 mu0 , kterým m lo sloužit pro výsadek na britských ostrovech 2 000 transportních lodí, soust ed ných po celém pob eží.²

Koncem roku bylo rozhodnuto o obsazení Hannoverska, osamocenou provincií uprost ed N mecké íze, je0 pat íla Velké Británii. Ji í III. se obrátil se 0ádostí o pomoc na Frantizka II., který byl v té dob císa em Svaté íze ímské národa n meckého. Ten ale odmítl s od vodn ním, že Hannoversko také nep izlo na pomoc p í poslední

¹ UHLÍ , Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, T ebí 2000, s. 16.

² Tamté0, s. 17.

válce s nepřítelem. František II. viděl Hannovera rád již pod nadvládou Francie, než kdyby později připadlo Prusku.

Francouzské jednotky vpadly do Neapolska a obsadily přístavy a uzavřely je pro britské lodě tak, aby v nich nemohly přistávat. Tyto přístavy byly obsazeny za účelem zamezení kotvení válečného loďstva Velké Británie, které je používalo velmi často a představovaly pro ně důležitý bod.

Velká Británie se zdála být ohrožena, a proto se rozhodla vytvořit další protifrancouzskou koalici. Na prvním místě se obrátila na Rusko. V Rusku vládl Alexandr I., jenž usedl na trůn po palácovém převratu v březnu roku 1801. Tomuto převratu pomohla Velká Británie, která se bála profrancouzského smrtelníka Pavla I. Alexandr na rozdíl od otce zvolil jiný politický kurz.³

Zásahy Napoleona v Itálii jenom vyvolaly nevraživost Alexandra I. k francouzské politice. Alexandr se zaměřil na Rakousko a doufal, že se k němu připojí a zamezí tak francouzské rozpínavosti. Jeho hlavním smyslem byla koalice Ruska, Rakouska a Pruska, která by měla mít blaho Evropy ve svých rukou. Jeho spřátelencem (Tajný spolek, který Car Alexandr I. podporoval)⁴ mu dokonce vnukli myšlenku, ve které by v následujících letech mohl hrát hlavní roli v Evropě, takzvaného rozhodčího. Pokud se ovšem nenechá zastržit francouzskou imperialistickou politikou. Napoleon svou politiku vůči Rusku neměl a neměl v úmyslu uplatňovat žádné nároky na území pod Osmanskou nadvládou a ani nehodlal ohrožovat Ruskou sféru vlivu na balkánském území. Alexandr se přesto začal přiklánět na britskou stranu a to zejména proto, že byl přesvědčen o opácné Napoleonovské politice. Přesvědčení pocházelo zejména od emigrantských politiků, kteří se soustředili především okolo vyslance sardinského krále Josepha de Maistra. Tím Velká Británie získala nejlepšího spojence, který mohl do pole poslat početné vojsko s velmi kvalitním důstojnictvem.

³ MANFRED, Albert Z., *Napoleon Bonaparte*, Praha 1975, s. 348.

⁴ MIQUEL, Pierre, *Slavkov: bitva tří císařů*, Praha 2005, s. 35.

Ruský car Alexandr I. se cítil tak silný, že začal podporovat zájmy Františka II., který byl Francouzi vyhnán z Německého území, které prošlo velkou reorganizací. Rakousko si ale válku v této době nepřálo. Stále přetrvávaly nepříjemné vzpomínky na poslední porážky, které Rakousko utrpělo a oslabilo a většina obyvatelstva pochybovala o bojeschopnosti armády. Z toho důvodu převaládalo mínění, že mír s Francií by měl být zachován.

Rakousko se řídilo zejména politikou ministra zahraničí Cobenzla. Cobenzlova politika spočívala na neutralitě Habsburské monarchie. Nabízela také v budoucnu možnost spolupráce s Francií, která by dokázala udržet upadající vliv monarchie. Také Rakouské finance byly v katastrofálním stavu. Předchozí válka pohltila všechny státní finance a státní dluh v roce 1804 činil sumu 650 milionů zlatých.⁵ Jedním z opatření, po kterých Rakousko zvolilo, bylo mimo jiné i snížení financování armády. U tak nízké stavby mírových vojsk byly ještě snižovány. Proto nebylo možné táhnout do boje proti tak silnému soupeři, jakým byla právě Francie. I přes tyto obtíže existovala ve Vídni poměrně silná klika, která byla pro vstup do války s Francií a dokonce i pro vojensky silné Rakousko. Tito zastánci měli oporu zejména u císařovny Marie Terezie a bratra císaře arcivévodovi Janovi. Aniž brali v úvahu stav, ve kterém se Rakousko nacházelo, snažili se o sblížení s Anglií, Ruskem a Pruskem za účelem vytvoření této koalice.

Základním kamenem k vytvoření koalice se tedy pro Velkou Británii stalo Rusko. To začalo již v říjnu roku 1803 s odvodou a tím budovalo armádu, která se měla postavit Francii v Evropě. Již začátkem prosince ruský kancléř Voroncov sdělil rakouskému vyslanci hraběti Stadiónovi informaci, že Ruská armáda čítá 180 000 mužů, kteří jsou připraveni vstoupit do Evropy a setrnout se s Napoleonem.⁶

Ve zprávě, kterou poslal ruský kancléř vídeňskému dvoru, stálo, že Napoleon nechce uskutečnit vylodění na ostrovech, ale právě naopak chce vést novou výbojnou válku na kontinentu. Ve zprávě také

⁵ UHLÍŘ, Dušan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 19.

⁶ Tamtéž, s. 20.

doporu oval spojení obou císařských dvorů, které by dokázaly společně zastavit rozpínající se Francii. Pokud by tedy Rakousko souhlasilo, mohlo Rusko poskytnout armádu o počtu 90 000 mužů a druhou stejně velkou armádu mohlo poskytnout k udržení Pruska, pokud by se nepřipojilo ke koalici. Rakousko však stále váhalo a bálo se otevřeného konfliktu, dokonce bylo ochotné tolerovat porážky proti Lunévillského míru.

K ruským nabídkám se rakouská politika stavěla v této době odmítavě. Rakousko by sice chtělo přijmout podporu a přátelství Ruska, ale ne za podmínek, které by vedly k válce, ani podmínek, které by vedly k závislosti rakouské politiky na Rusku. Ve Vídni neměli zájem ani na spojení s Pruskem, které začínalo mít vliv v Německu, spíše se ho snažili poškodit a získat tak větší prestiž na těchto územích pro sebe. Jako jedna z možných cest se stala možnost rozšíření území na úkor Bavorska. Když se Napoleon dozvěděl o těchto plánech, pohrozil Rakousku vypovězením války.

Vyprovokování nového směru politické agitace proti Francii vyvolala události, ke kterým došlo v noci z 15. na 16. března 1804. V této době překročilo řeku Rýn asi zedesát mužů složených z poloviny francouzských dragounů a z poloviny jízdních četníků.⁷ Tato jednotka měla za úkol dostat se na území bádenského vévodství. Na místě poté měli vyhledat a zajmout vévodu Antoina de Enghien, který byl příslušníkem bourbonské dynastie a v době francouzské emigrantské zlechty.⁸ Vévoda se ukrýval v Ettenheimu, kam po krátkém pochodu dorazily jednotky a vynutily si vstup do města. Vše bylo připraveno, takže výsledkem byl rychlý průnik do domu korunního prince a odzbrojení jeho strážných. Následná cesta probíhala také bez obtíží, proto byl zajatý vévoda ještě té noci dovezen zpět do Francie. V nejvyšším sporu byl dopraven do Paříže, kde ve věci tajnosti proběhl soud, vojenský tribunál, který byl narychlo svolán. V nočních hodinách mezi 20. a 21. březnem

⁷ Tamtéž, s. 24.

⁸ BERING, Henrik, *Romping Through Europe*, in: *Policy Review* 141, 2007, 3/4, s. 74.

rozhodl o trestu smrti za velezradu. Rozsudek vstoupil v platnost okamžitě, a proto byl vykonán v p íkopu zámku ve Vincennes v Pa íi.⁹

Celá akce prob hla v takové tajnosti a tak rychle, že zv st o zadržení bourbonského prince se roznesla po Evrop , a0 poté co byl vévoda mrtev. To, že Napoleon vztáhl ruku na p íbuzného francouzského krále, vyvolalo v Evrop velké pozdvižení a posílilo p esv d ení, že se s Napoleonem vyjednávat nedá. Tímto inem proti sob Napoleon popudil v tzinu evropských dvor a u0 se mu nikdy nepoda ilo p eklenout propast, kterou to mezi nimi vytvo ilo.

Nejv tí odezvu na tento in m l ruský dv r. Sám Alexandr I. poslal dopis Napoleonovi, kde oádal vysv tlení in , které vedly k poprav vévody dĚnghiena. Napoleon na to odpov d l velmi dobre cíleným na ením, ve kterém poukazoval na spol ení Alexandra s Brity proti vlastnímu otci a usazení vrah na nejvyzzích místech ruské politiky. To považoval Alexandr za takové urá0ku, že nechal zmrazit vzechny diplomatické styky s Francií.

I p i t chto událostech se Rakousko zachovalo neutráln . Neprotestovalo ani proti porušení ústavy n mecké íze, kterou ozbrojený vpád na bádenské území jist poruzovalo. I kdy0 asem docházelo k pomalému p ehodnocování politického stanoviska.

Tento p ípad také prozradil, že rozchod s Bourbony není náhodný a Napoleonova touha po samovlád nejen jako konzula sahá výze. Zásadní okam0ik p izel 18. Kv tna, kdy se nechal zvolit senátem za císa e. Velkolepá korunovace prob hla 2. prosince tého0 roku za p ítomnosti pape0e Pia VII. v katedrále Notre-Dame v Pa íi.¹⁰ N mecké státy závislé na Francii korunovaci p ijaly okam0it a vzáp tí se p ipojilo i Prusko. Samoz ejm Rusko odmítlo korunovaci uznat a p im lo i tureckého sultána ke stejné odpov di. Jediné Rakousko váhalo. Odpov zdr0ovalo n kolik m síc , a0 nakonec uznalo Napoleona jako císa e. I p es to, jak velice se sna0ilo neznep átelit si ani jednu ze stran, výsledný efekt byl

⁹ MANFRED, s. 350.

¹⁰ COLUMBIA UNIVERSITY PRESS, *Napoleon I.*, in: Columbia Electronic Encyclopedia 6, 2011, 11/1, s. 2.

opa ný. Uznáním císařské koruny si znechtělilo Rusko a dlouhým trváním jejího uznání popudilo i Napoleona.

Nový francouzský císař se stal svým vlastním nepřítelem ve Velké Británii. A když Francie a Velká Británie byly ve válečném stavu již od roku 1803, tak kromě obsazení Hannovera nedošlo ke vzájemnému poměření sil v žádné bitvě. V boulognském táboře se vezkerý výcvik zaměřoval na rychlý výsadek francouzské armády na území Velké Británie. Velitelem tohoto tábora a všech pozemních vojsk, která se v táboře nacházela, byl jmenován v roce 1803 generál Soult. Ložstvi, které mělo zabezpečit bezpečné vyloďování, pak velel admirál Bruix. Ve Velké Británii propukala panika. Jiří III. dal svolat domobranu. Muži ve věku od 15 do 60 let byli zařazováni do jednotek a rychle cvičeni proti této vyvstalé hrozbě.¹¹ Dne 10. května 1804 nastoupil zpět do svého úřadu nejvyšší zastávce své země proti Francii William Pitt mladší.¹² Po tomto jmenování se vzešlo obrácení ve prospěch Velké Británie.

V červnu obdržel Pitt v kabinet ruskou nabídku ke spojení. Ruský císař snažící se o znovuvytváření obchodu s Velkou Británií a s vyhlídkou na finanční výnos podepsal 11. dubna 1805 úmluvu, která za obnos 1,2 milionu liber umožňovala postavit do pole armádu o 115 000 mužích, která měla svěst bitvu s Napoleonem.¹³ Nyní už tedy nešlo jen o defenzivní alianci. Ruský zplnomocněnec doručil do Paříže ultimátum, podle kterého má Napoleon stáhnout svá vojska z Neapolska, vyklidit Hannovera a opustit a odškodnit Piemontsko. Nebude-li tomu tak, ruský vyslanec bude carským dvorem požádán o návrat do vlasti a tím by došlo k ukončení vezkerého styku mezi jejich zeměmi. Tak se stalo v srpnu roku 1804.

Čar zatím choval silnou nedůvěru k Rakousku, které se stále odmítalo zapojit do aliance. Podle rakouských měřítek by to bylo možné pouze za předpokladu, že Rusko poskytne 150 000 armádu, která by byla vyslána do střední Evropy. Hlavní pozornost rakouské politiky byla v této

¹¹ UHLÍŘ, Dušan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 24.

¹² CASTLE, Ian, *Slavkov 1805: osud císařství*, Praha 2002, s. 7.

¹³ MIQUEL, s. 37.

dob zaměřená na Itálii. Na tom nezměnily nic ani nedávné porážky od Francie a ztráta území. Ve Vídni stále předpokládali, že stávající uspořádání dlouho vydrží a severoitalská území připadnou opět k Rakousku. Po Napoleonov prohlášení císařem zavládl ve Vídni velký strach o další osud poloostrova. Roku 1804 už nikdo nevěřil v zachování Italské republiky. Spíše se předpokládalo, že bude připojena k Francouzskému císařství. Zejména se začali obávat o Benátsko, poslední italskou provincii, která jim otvírala přístup k moři. Strach o další vývoj na Italském poloostrově tedy hnál Rakousko do spojení s Ruskem.

Dne 6. listopadu 1804 byla uzavřena tajná rusko-rakouská obranná smlouva. V případě napadení rakouského postavením by obě země spojily své armády, které by měly 350 000 mužů ve zbraních a postavit se Francii. Rakousko by disponovalo potom 235 000 vojáků a Rusko by poskytlo 115 000 vojáků naverbovaných a vyzbrojených za peníze Velké Británie.¹⁴ V případě vítězství pak mělo Rakousko obdržet Solnohradsko, část Bavorska za řekou Inn, severoitalská území a také pole Pád a Addu a nakonec velkovévodství toskánské. Obě strany se také zavázaly k uzavření separátního míru s nepřitelem. Londýn podal ujištění, že náklady na výzbroj a verbování vojsk potřebných k obraně budou dodány Velkou Británií. Prusko stále zachovávalo neutralitu v nastávajícím konfliktu.

Po korunovaci Napoleona císařem začala sice sezóna plesů, ale Napoleon i přesto nezanechal na zahraniční politiku. Již v předchozích měsících vyslal své důstojníky v předstihu do Rakouska na výzvědy. Udělal tak i v prosinci, čímž byl dobře informován o pohybech rakouské armády a jejím stavu. Byl seznámen i se situací, že Rakousko přesunuje svá vojska a soustřeďuje je na své jižní hranici.

Na nový rok 1805 vyslal Napoleon posla k císaři Františkovi I. Ten mu byl za úkol předat zprávu týkající se úmyslu zřízení italského království, jehož vládcem se měl stát Napoleon v bratr Josefa.¹⁵ Zpráva také

¹⁴ BERING, s. 76.

¹⁵ MANFRED, s. 362.

upozorovala Frantizka na to, že koncentrace rakouských sil v Tyrolsku a Korutanech donutila Napoleona soustředít své síly v Itálii a další by mohly být vyslány bránit hranice na Rýn. Odpověď, která se Napoleonovi dostala, bylo vysvětlení pozic z hlediska vytvoření sanitárního kordónu proti epidemii, která mohla vypuknout v jižní Evropě. Napoleon nebyl rozhodnut a nepovažoval Rakousko za takovou hrozbu, aby se jí v této době vnoval. Byl rozhodnut dokončit přípravu na vylodění a uskutečnit tento manévr. Domníval se, že pokud se mu povede úspěšně vylodění ve Velké Británii, vezí tak všechny politické problémy a nastolí v Evropě mír.

Napoleonovi protivníci zašli ve válce vidět jediné řešení. Iniciátorem byla Velká Británie, která ve vznikající koalici viděla svou záchranu. Bylo do ní vtaženo Rusko, které se stalo hlavní oporou na kontinentu. Začalo se jednat s Rakouskem a nakonec do ní bylo vtahováno Švédsko, Neapolsko a také Prusko. Napoleon rychle prohlédl diplomatické styky svých protivníků a jediné vyvození z toho bylo, že Rakousko je tlačeno Ruskem do aliance. Ale Rusko ani Rakousko by nebylo možné vést válku bez peněz, které poskytovala Velká Británie. Proto se francouzský císař pokusil rozdíl své nepřátele a znesnadnit budování aliance. Toho se snažil dosáhnout 2. ledna 1805 odesláním usmiřujícího dopisu do Londýna, který byl adresován Jiřímu III.¹⁶ Dopis byl v Londýně přijat s úlevou a nebyla mu kladena žádná váha a nezmenil postoj Velké Británie. V polovině ledna byl poté odeslán dopis, který napsal člen Pittova kabinetu lord Mulgrave, kde císař Napoleona tituloval úřadivě, jako zéfa francouzského státu. Bylo jasné, že jedinou možností, jak dosáhnou Napoleonem požadovaného míru pro Francii, je válka.

Britská vláda se obrátila na kontinentální mocnosti. Jako první, kdo podepsal smlouvu s Velkou Británií bylo Švédsko a to 3. prosince 1804. Poté otevřelo zvědský přístav Stralsund Britskému válečnému loďstvu. 14. ledna 1805 uzavřelo Švédsko obdobnou smlouvu s Ruskem, které tak mohlo možnost se vylodit v Pomoranech. 19. ledna začalo jednání mezi

¹⁶ UHLÍŘ, Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 27.

Velkou Británií a Ruskem o uzavření koalice. 18. dubna si nakonec premiér Pitt vyžádal od parlamentu schválení 5 mil zterlink , které m ly být poskytnuty pro bojující zem na kontinent .¹⁷

Dne 11. dubna 1805 byla v Sankt-Pet rburg podepsána smlouva, ve které se stvrzovalo vytvoření aliance mezi Velkou Británií a Ruskem. Rakousko k tomuto podpisování smlouvy nebylo p izváno. V tajné smlouvě se tak Rusko zavázalo k vytvoření armády o celkovém po tu 180 000 mu0 .¹⁸ Tato armáda se pak m la zmocnit Hannoveru, obsadit Holandsko a Švýcarsko, do Piemontska op t dosadit sardinského krále, osvobodit Neapolské království a tím umo0nit spojení Rakouska se severní Itálií. K uskute n ní tohoto plánu bylo vzak nezbytné, aby se zapojila i rakouská armáda.

V polovin ě ezna probíhaly rozhovory mezi Velkou Británií a Ruskem o nadcházející smlouvě . V té době Napoleon pov il ministra zahrani í Talleyranda, aby se prostřednictvím vyslance ve Vídni Champagnyho dotázal, pro není pln n slib o ústupu vojsk od francouzského pohrani í. Prost ednictvím dopisu bylo také sd ě leno, 0e Napoleon si je v dom t luku, který na rakouského císa e vyvíjí Velká Británie a Rusko. O t i dny pozd ji pak Napoleon poslal osobní dopis císa i Frantizkovi, ve kterém mu oznámil svoje rozhodnutí nechat se korunovat italským králem. P itom se sna0il Frantizka ujistit, 0e tento tah neznamená spojení italského království s Francií. Pro Rakousko tak nastal scasus belli%se kterým bylo po ítáno v rusko-rakouské defenzivní alianci. Rakousko bylo nyní ochotno vstoupit do války na stran Ruska.

Rakouský arcivévoda Karel poukázal na zpatný stav státního hospodá ství a správy a podotkl, 0e není mo0né, aby Rakousko mohlo vstoupit do války i za p edpokladu, 0e bude podporováno Ruskem. Je proto t eba se válce vyhnout, alespo ě prozatím. Dále doporu oval ve svém dopise vále né rad , 0e by bylo moudré rakousko-francouzský konflikt co nejdále oddálit. Jeho nabádání k opatrnosti vyslyzel hlavn

¹⁷ Tamté0, s. 28.

¹⁸ Tamté0.

jeho bratr Císař František. Z toho důvodu byla Františkova odpověď na Napoleona v dopise velmi smílivá.

V Sankt-Petěrburgu to rozpoutalo bouře a nevole. Hlavním iniciátorem byl mladý císař, který se viděl být spasitelem Evropy. Z těchto okolností byl opět obnoven nátlak na vídeňský dvůr. Nebyl to ani rok, co Rakousko tvrdilo, že nesnese, aby někdo z rodu Bonapartů usedl na italský trůn. Nyní když k tomu došlo, se Rakousko rozhodlo zachovat neutralitu. Podle Ruska není rakouské váhání na místě. Jen zhorzuje situaci, jelikož dává čas Napoleonovi prohlédnout jejich plán a začít jako první. Rusko je za daných okolností na válku velice dobře připraveno a náklady na ni je ochotna poskytnout Velká Británie, která nabízí 1 250 000 liber subsidií za každý rok války a za každých 100 000 mužů, které vypraví do boje, a kromě toho je ochotna zaplatit mobilizační příspěvek ve výši více než 500 000 liber.¹⁹

Rakouští diplomaté byli pro válku, ale zdráhali se přistoupit již nyní ke koalici smlouvy, neboť ještě stále pokračovaly závazky z dřívější smlouvy rusko-rakouské defenzivní smlouvy. Nová koalice by znamenala okamžité vyhlášení války Francii a na tu Rakousko nemělo být připraveno do jara roku 1806.

Květen 1805 znamenal nástup Napoleona na italský trůn. Dne 26. května 1805 byl Napoleon korunován v Miláně železnou lombardskou korunou na italského krále. Ministr Talleyrand byl pověřen úkolem vysvětlení situace rakouskému a pruskému dvoru. V tomto vysvětlení měl zdraznit, že Napoleonovo konání je nepodstatné pro oba dvory a není ohrožením jejich politiky. Napoleon věřil, že zásahy na italské půdě budou bez protestů obou dvorů. To se vyplnilo pouze v jednom případě, pruském.

Situace v Rakousku byla pro Napoleona horší než očekával. Po všech změnách hranic, kterými prošla západní a jižní Evropa, byla tím posledním hřebíkem anexe Janova. Janov byl do té doby protektorátem Francie, ale po žádosti janovského senátu byl připojen k Francii. Rakousko se definitivně rozhodlo pro válku. Poslalo Napoleonovi ostrý

¹⁹ Tamtéž, s. 29.

dopis, ve kterém žádalo vysvětlení jeho počinů. Po Cobenzlově naléhavém výkladu dal císař František I. 2. června 1805 svůj souhlas k jednání o vstupu do protifrancouzské koalice. Rakouské pluky se daly do pohybu. Nejprve směřovaly do Tyrolska, Korutan a do Benátska. Rakouská vláda se ani nesnažila tyto manévry zastírat proti sanitárním opatřením. Napoleonovi zpehově vyslaní do rakouských zemí ho také informovali o rakouské přípravě na mobilizaci.

V Sankt-Peterburgu byla zpráva o stávajícím vystupování Rakouska přijata s nadšením a v polovině června přijel do Vídně ruský generál von Wintzingerode, aby projednal rusko-rakouský operační plán. Dne 16. června bylo rozhodnuto, že jedno ruské vojsko překročí 16. srpna rakouské hranice u Brodů v Haličii. Druhá armáda o 40 000 mužích potáhne směrem z Brest-Litevska do Německa. Poté mělo mít Rusko za povinnost vyslat dva expediční sbory o síle 25 000 mužů. První se mělo za pomoci Velké Británie vylodit v Neapolsku, zatímco druhý se mělo spojit se švédsky v severním Německu.²⁰

Velká Británie v této době nabídla vzájemné válečné subsídium ve výši 3 mil liber sterlingů a 28. července byla za přítomnosti zástupců Ruska, Velké Británie a Rakouska podepsána v Sankt-Peterburgu společná spojenecká deklaráce. Základní podmínkou v deklaraci je, že aliance není směřována proti Francii samotné, ale pouze proti Napoleonově rozpínavosti. Tím se tato smlouva lišila od předchozích. Tímto koalice se stala skutečností. Rakousko se k ní však přihlásilo až 9. srpna 1805.²¹

Francie se zatím nemohla dohodnout o hotové alianci namířené proti ní. Proto se ministr Cobenzl nabídl zprostředkovat další jednání mezi Ruskem a Francií, které mělo ukolébat Napoleona do té doby, než se dozví o pochodu ruských pluků přes rakouská území. Mezitím Rakousko usilovně zbrojilo. Zakládaly se vojenské sklady, stavěly mosty přes řeky Adiči a Tagliamento, budovala se nová opevnění na benátských lagunách

²⁰ Tamtéž, s. 30.

²¹ ADAMS, Michael, *Austerlitz the Battle of the two Emperors*, in: *History Today* 55, 2005, 12, s. 33.

a doplňovaly se stavy mužstva a koní. Rakouská armáda sváděla boj s asem, který se nedal vyhrát.

Napoleon byl o událostech v Rakousku příliš dobře informován. Znal pravý stav rakouského hospodářství i armády, proto se zatím nezaobíral tímto problémem. Jeho taktika byla stále zaměřena na překročení Lamanzského průlivu a tím zamezení přísunu peněz pro Rusko a Rakousko, které by vedlo k jistému rozpadu koalice. Vše bylo připraveno na invazi, jen stačilo dát znamení. Jediné, na co se nyní čekalo, byla francouzská stědomorská flotila pod vedením admirála Villeneuve, který měl krýt výsadek po zemních vojsk.

Admirál Villeneuve opustil Toulon se svou flotilou 30. března a plul k Antilán. Podle instrukcí měl odvést silné loďstvo Velké Británie pod velením admirála Nelsona, který blokoval Lamanzský průliv. Toto loďstvo do té doby blokovalo v Brestu po etně slabší atlantická flotila. Admirál Villeneuve neprojevil žádnou rozhodnost, a když se zpátky vracel k evropským břehům narazil na flotilu admirála Nelsona, hledal před ní útočnou výhodu ve Španělském průlivu u Cádiz.²² Dva měsíce vytrval Villeneuve v cádizském průlivu, a když se rozhodl zvednout kotvy, bylo již pozdě. Jeho cesta skončila u mysu jménem Trafalgar. To znamenalo pro Napoleona konec nadějí na vylodění ve Velké Británii a také získání převahy na moři.

Dne 16. srpna zmocnil francouzský císař Talleyranda uzavřít spojenečství s Bavorskem. Jednání o spojenecké smlouvy začala již v březnu roku 1805. Byla vedena ve velké tajnosti a spojenci neměli ani tušení, co se děje. 9. srpna byl podán francouzským vyslancem návrh spojenecké smlouvy a 24. srpna byla podepsána. V rámci spojenecké smlouvy byla Bavorsku zaručena celistvost území a dokonce i možné budoucí zisky, pokud bude Bavorsko ochotno postavit 20 000 vojáků po bok Francie v nadcházejícím konfliktu. Velkou neznámou zůstávalo jen Prusko, nikdo nevěděl, co se od něj dá očekávat.²³

²² MIQUEL, s. 39.

²³ UHLÍŘ, Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 33.

Z depeze, kterou Talleyrand poslal do Paříže, se dalo tušit, že Prusko by bylo ochotno vstoupit do války na straně Francie pod podmínkou získání Hannoverska. To vyhovovalo Napoleonovi. Dne 23. srpna byl přímo z Boulogne do Berlína odeslán generál Duroc, který měl svou plnou moc od císaře pro nadcházející jednání o alianční smlouvu. Jako dárek vezl nabídku Hannoverska.²⁴ Podmínky, které si Napoleon kladl, byly, aby Prusko vpadlo přes hranice do Šlesvicka a tam na sebe vázal rakouskou armádu. Prusko s Napoleonovým vítězstvím ani nepočítá, proto jediné, co mu mohou nabídnout je neutralita. Zároveň posílá velvyslance do Vídně a Petrohradu s nabídkou možného spojení do budoucna a zapojení se do války na jejich straně, pokud bude mít Napoleon nároky na posílení svého vlivu ve středním Německu.

Rakousko zatím s použitím co nejvíce utajení připravilo armádu na pochod. To se událo 8. září 1805, kdy 30 praporek a 30 jezdeckých eskadron překročilo západní hranici rakouské země na řece Innu.²⁵ Vrchním velením zde byl sice pověřen arcivévoda Ferdinand de Este, ale pravým velitelem této armády byl podmaršálek von Mack. Rakouské jednotky vstoupily na území Bavorska pod záminkou připoutat Bavorsko jakýmkoliv způsobem k jejich alianci. Bavorsko bylo vázanou tajnou dohodou s Francií, proto bavorský dvůr prchl z Mnichova do Würzburgu. Mackovy sbory zaplavily celé Bavorsko a spěchaly k řece Illeru, kde se snažily zaujmout pozice proti Francouzům. Ve stejné době vydal Napoleon rozkazy a celá dvoustetisícová armáda čekající na možnost vylodění do Velké Británie se začala pohybovat opačným směrem. Směřuje do centra Evropy, kde by měla vybojovat budoucí bitvu. Účel jí odjezdu má Napoleon přesnou představu, kde bude budoucí bitva svedena.

²⁴ MIQUEL, s. 37.

²⁵ UHLÍŘ, Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 33.

3. Tajení

3.1 První kroky

Už od začátku léta se v Podolsku soustředila ruská armáda, čítající 50 000 mužů, připravených vyrazit.²⁶ V čele tohoto sboru stál Michail Illarionovič Golenizev-Kutuzov. Svůj ztábní tábor umístil těsně u rakouských hranic ve městě Radziwillov, kde čekal na rozkaz k přesunu. V Sankt-Petěrburgu byl vydán rozkaz k vytvoření jezdeckého sboru, které se později měly přesunout také na rakouské území. Velením jednotek, které měly být sestaveny, byl pověřen vrchní generál Michelson. Armáda, které měl vést, čítala 90 000 mužů a byla rozdělena do dvou sborů. První z nich byl tyčící se sbor generála Bennigsen, druhý měl být doplněn na počet padesáti tisíc členy carské gardy a svěřen generálem Buxhöwdenovi a Essenovi.²⁷

Armáda generála Kutuzova vstoupila na rakouské území 20. srpna 1805 a v odstupující koloně jí následovaly další. V Brdech ruskou armádu uvítali státní důstojníci v čele s generálem Mayerem. Po vyřízení formálního uvítání byl dán armádě rozkaz k přesunu na Moravu. Tato cesta vedla přes Halič, Lvov, Krakov a Těšínsko. Manévry provázel takový rozruch bez nejmenšího utajení, že i Napoleon mohl sledovat cestu generála Kutuzova přes celou Evropu.

V době, kdy se podolská armáda dala na pochod, byl generál Kutuzov jezdecký v Petrohradě, proto dočasným velitelem byl jmenován generálmajor baron von Wintzingerode. Velení generálmajora Wintzingeroda, bylo pouze dočasné a mezi ostatními důstojníky vyvolalo vlnu nevole. Ale byl to muž, který se podílel na vypracování společného postupu rusko-rakouské armády. Ve Vídni na chvíli pracoval s generálem Mackem. Z tohoto důvodu se zdá být nejlépe vyhovujícím.

Buxhöwden v Volyňský sbor, který měl vykat na carskou gardu a připojit se ke generálporučíkovi Ivanu Nikolajeviči Essenovi, který na jeho čekal, vyrazil na pochod s velkým zpožděním a to bez císařské gardy,

²⁶ Tamtéž, s. 53.

²⁷ Tamtéž, s. 54.

kteřá se do 6. září neobjevila.²⁸ Také armádní sbor generála Bennigse situovaného u Grodna, který měl směřovat přes Prusko a táhnout do Vídně, se do té doby jezdě nepohnul.

Buxhöwden v sboru však daleko nedošel, postoupil jen od Bugu k Pulaw a tam se rozložil podél levého břehu Visly. Do tohoto města kdosi dorazil sám car Alexandr I. V této době u rakouská armáda pod vedením podmaršálka Macka obsadila Bavorsko a stanula u Ulmu. Mack po obsazení vyžadoval ruskou armádu jdoucí mu na pomoc.

Stejně jako rakouská armáda nebyla na válku připravená ani ta ruská. Prošla také obdobím reforem a nebyla ani materiálně připravená na střetnutí s lépe organizovanou a vyzbrojenou armádou pod francouzskou zástavou. I když Napoleon měl na tomto tažení spoustu problémů, nikdy se nedostal do takového zmatku, který postihl spojence. Z toho důvodu byla právě finanční pomoc Velké Británie nutná. Tu zajistovali komisaři vyslaní k armádě jako dohled nad správným rozdělováním subsidií. Díky této finanční podpoře ruská pozemní armáda v roce 1805 čítala okolo půl milionu mužů ve zbrani.

Avšak místo toho, aby do Evropy ruská armáda vstoupila jako celek, byl vyslán pouze padesátitisícový sbor generála Kutuzova. Ostatní sbory stály nehybně v Polsku. Teprve až když pruská vláda dala souhlas k přechodu svého území, vydal se Buxhöwden na pochod, aby se spojil s Kutuzovem.²⁹ Dne 20. října opustil Buxhöwden své stávající pozice a vydal se s 30 000 muži k jihozápadu. Následuje ho Essen v sboru se 14 000 muži, aniž by vyžadoval císařské gardy, která u něj byla také na pochodu.³⁰ Mezitím se car Alexandr I. vydal do Berlína, kde se snažil přemluvit Bedřicha Viléma III. k připojení Pruska ke koalici. V té době se u Kutuzovova Podolská armáda dostala až na rakousko-bavorskou hranici a zastavila se na levém břehu Innu v okolí Braunau. Podle Alexandrových rozkazů se Kutuzov měl řídit rakouským vrchním velením. Ale stál sám uprostřed cizí země bez zpráv. Nevěděl, jak se vyvíjí situace za ním, kde se měl nacházet podmaršálek Mack a neměl ani

²⁸ Tamtéž, s. 57.

²⁹ CASTLE, s. 23.

³⁰ UHLÍŘ, Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 67.

Óádné zprávy o blíóících se posilách, které m ly vyrazit za ním.

Buxhöwdenova Voly ská armáda, pohybující se sm rem na Opavu, Olomouc a Brno, postupovala tak pomalu, Ōe p ekonat asi 450 km jí trvalo t icet dní. Nejv tzí problémy za aly, kdy0 se dostali na Moravu. V té dob byly u0 dny krátké, a proto se pochodovalo pouze n kolik hodin denn . To samoz ejm m lo dopad na okolní kraj, který vojáci plundrovali a rekvírovali vze, co jim p izlo pod ruku (kon , vozy, potraviny, dobytek, atdõ).

Armáda, kterou Napoleon Bonaparte roku 1805 postavil do pole, byla podle jeho slov nejkrásn jzí, která kdy v Evrop bojovala. Tato armáda, ítající na 200 000 mu0 , se oto ila zády k Atlantiku a za ala postupovat do st ední Evropy. Byla oproti spojeneckému vojsku dob e vycvi ena. Neustálý dvouletý trénink na pob e0í, který m l p vodn p inést ovoce na druhé stran Lamanzského pr livu, byl nyní pou0it proti jiné hrozb . Napoleon v této armád soust edil vzechny zkuzenosti získané v revolu ních válkách. A to nejen v podob vyu0ití veterán , ale i nového vedení hlavního ztábu a velice schopného zásobování, které dokázalo celou armádu zásobovat b hem ta0ení. Francouzi dokázali vypracovat tak podrobný plán rekvizic, Ōe tům nedocházelo k drancování.³¹

Napoleon op t zavedl boj v linii, co0 se odchylovalo od revolu ního boje v kolonách, ale v jeho podání je linie pohybliv jzí a pru0n jzí. Kombinoval v nich carré (p chota se rozestaví do tverce a není tedy mo0né ji napadnout jízdou. V této formaci je vzak velice zranitelná proti nep átelské adové p chot , proto0e na palbu liniové p choty m Ōe odpovídat pouze jedna strana tverce)³², se sev enými kolonami a volnou formací. Taktika francouzské armády se skládala ze dvou linií. Byly to zachovnicov rozestav né sev ené kolony se st elci s puzkami, rozvinuté p ed samotným jádrem armády. V neposlední ad bylo nutné mít kompaktní zálohu, která bránila týl a v p ípad nutnosti m la posílit

³¹ CASTLE, s. 19.

³² UHLÍ , Duzan, *Bitva t í Císa : Slavkov/Austerlitz 1805*, Brno 2005, s. 29.

hroutící se linie. Hlavní Napoleonovou silou byly pochody. Dokázal se rychle přesunout a manévrovat mezi armádami. Zatím co Kutuzov dokázal urazit denně 14-16 kilometrů Napoleon v sboru dokázal urazit za stejné časové období 25-30 kilometrů. Nebylo ani výjimkou, že jeho sbor urazil vzdálenosti 40 až 50 kilometrů za den. V podání francouzské armády se tak jedná o první ukázkou bleskové války.³³

Rozkazem dne 29. srpna rozdělil císař Napoleon armádu do sedmi sborů :

- I. sbor maršála Bernadotta 18 000 mužů (původně měl 30 000 mužů, ale 12 000 jich bylo ponecháno na obranu pobřeží proti Velké Británii)
- II. sbor generála Marmonta 21 000 mužů
- III. sbor maršála Davouta 28 000 mužů
- IV. sbor maršála Soultů 41 000 mužů
- V. sbor maršála Lannesa 18 000 mužů
- VI. sbor maršála Neyů 25 000 mužů
- VII. sbor maršála Augereauů 14 000 mužů

Dále zde byla jezdecká rezervní jízda maršála Murata s 20 000 mužů a garda pod maršálem Bessiérem se 6 000 mužů.³⁴

K nim se jezdecké pozdrupilo bavorský sbor o síle 20 000 mužů a pomocná vojska württemberská a bádenská, které mají dohromady okolo 13 000 mužů. Kromě toho jezdecký v severní Itálii operoval sbor pod maršálem Massénem, který čítal okolo 50 000 mužů a v jižní Itálii pak čelil na spojenecká vojska generála Gouvion Saint-Cyr.³⁵

Armáda o síle 170 000 mužů se vydala z francouzského vnitrozemí k Rýnu. Bernadottův sbor o síle 18 000 mužů ležel touto dobou již v Hannoveru a čelil, až se k němu zbytek armády táhnoucí z Francie připojí. Ve středu 25. září se nacházel Napoleon ve Štrasburku. Během těchto dnů od opuštění tábora v Boulogne byly všechny jednotky seřazeny

³³ Tamtéž, s. 77.

³⁴ SHOENGERG, James W., *AUSTERLITZ: Napoleon's Masterstroke*, in: *Military History* 22, 2005, 12, s. 29.

³⁵ Tamtéž.

na svých určených pozicích. Jednotka tvořila obrovský oblouk od Würzburgu, kde stál I. Bernardott v sbor, a sahala až k Basileji, kam dorazil VII. sbor marzála Augereaua. Poblíž uprostřed se pak nacházel IV. Sault v armádní sbor. Dne 25. října pak překročil Sault v sbor Rýn a vstoupil tak na území nepřítelů.³⁶

3.2 Kapitulační Ulmu

Generál Mack, který rozmístil svou armádu na druhou stranu Dunaje, měl svůj hlavní ztábor rozložen v Ulmu. Město leželo na místě, kde se řeka Iller vlévá do Dunaje. Svou armádu měl generál Mack rozprostřenou na území o rozloze asi 200 kilometrů od Ingolstadtu až k Bodamskému jezeru.³⁷ Tato armáda disponovala silou 72 000 mužů.³⁸ Podle Macka byl tento počet dostatečný, jelikož nepřítel nepočítal, že Napoleon by mohl přitáhnout do jižního Německa další vojska, než ruzí spojenci. Jádro rakouské armády a nejlepší pluky proto stály v severní Itálii pod velením arcivévody Karla. Právě odtud se očekával Napoleon v průběhu, protože Napoleon na tomto území už v předchozích letech válčil a znal tamní terén. I ve Vídni se věřilo, že válka v Německu bude pouze okrajovou záležitostí.

Hned od začátku tažení se Rakousko dopustilo několika chyb. Tím, že zaútočilo na Bavorsko, dostal Napoleon záminku k válce. Vídeň se snažila přesvědčit bavorskou vládu, aby se přidala na jejich stranu. Nežvolila k tomu nejlepší argumenty, ale spíše následná nerozhodnost a opatrnost podmarzála Macka způsobila, že bavorské jednotky se dokázaly stáhnout nyní již z nepřátelského území a připojit tak 25 000 mužů k Napoleonově armádě ve Würzburgu a Bambergu.³⁹

Po odchodu bavorských jednotek a jejich spojení s Napoleonovou armádou si Mack uvědomil, že Napoleon nemíří do Itálie, nýbrž že směřuje do Německa. Teprve poté Mack vydal rozkaz k opevnění Ingolstadtu. Také přikázal opevnovat Ulm a stahovat do něj okolní jednotky. Ale opatření je směroval nesprávným směrem, jelikož si nedovedl představit,

³⁶ UHLÍŘ, Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 87.

³⁷ CASTLE, s. 26.

³⁸ SHOSENBERG, s. 29.

³⁹ Tamtéž.

Je by se Napoleon dokázal za tak krátkou dobu dostat až do dolního Porýní. Nepředpokládal, že Napoleon dokáže urazit cestu z Boulogne k Rýnu za pouhé čtyři týdny. Zajímavostí je, že pokud by si přečetl místní noviny, tak by se dozvěděl o přesné poloze nepřátel a nemuselo by to pro něj znamenat porážku. V této době nezbývá Mackovi už žádný čas na dokončení opevnění, ani už se nedokáže spojit s spojenci.

Mack se nyní snažil vzemocně posílit svou pozici. Stahoval jednotky ze širokého okolí, aby mohl Napoleonovi čelit. Dokázal svolat pouze padesát až padesát pět tisíc mužů⁴⁰, protože většina jednotek nebyla na svých stavech. I přes tyto obtíže, byl Mack přesvědčen o svém vítězství, jelikož stále věřil v příchod spojenců.

V úterý 1. října Napoleon vstoupil na bádenské území, aby vyjednal alianci. Vévoda Karl Fridrich na tuto nabídku přistoupil ze strachu z Napoleonovy moci ale i za příslib rozšíření bádenského území. Takovými to ústupky pak Napoleon dokázal připojit ke své alianci ježt Württembersko, které mohl získat ježt status království. Tyto dohody byly uzavírány jen za jediným účelem.⁴¹ Napoleon se potřeboval co nejrychleji dostat do středního Německa mezi spojenecké armády.

Napoleon, snažící se oklamat nepřátelskou armádu, vyslal Muratovu kolonu odvést pozornost. Tento pokus se Napoleonovi povedl výborně. Podmarzálek Mack se o skutečných záměrech a pohybech nepřátelské armády dozvěděl až teprve 2. října. Přesložitých manévrech, kterými se Napoleon snažil zmást nepřátele, zformoval linii, která jasně napovídala o francouzském záměru svěst s Rakusy bitvu. Proto byl vydán 6. října rozkaz k zastavení.⁴²

Ježt před událostmi vedoucími k zastavení postupu a vyklánění na příchod zbylých kolon, kterými se Napoleon snažil posílit své pozice u Nördlingenu, byla rozpoutána menší politická krize. Později ani Napoleon tomu nepřiznal velkou důležitost. Problémem se stal příchod marzála Bernadeta, který na císařův rozkaz přezel pokojně část Pruského území. Vstup na území Ansbachu považovali Prusové za hrubé

⁴⁰ UHLÍŘ, Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 96.

⁴¹ MANFRED, s. 365.

⁴² UHLÍŘ, Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 99.

porušení svojí neutrality a jako odpověď na tuto opovržlivost dovolili také pruské armádě přechod svého území ve Slezsku.

Mack ztratil poslední zanci, jak se z obklíčeného Ulmu dostat. Napoleon sice stál na jeho křídle, kde vykával na své opožděné kolony, ale stále byla zance, že by se mohl probojovat z obklíčení a stáhnout se. Místo toho se Mack rozhodl vykat a opřít tím ukázal svoji nerozhodnost. Mack se ze své netečnosti neprobral, ani když se dozvěděl o Napoleonov manévru, který mu kompletně odřízl ústupovou cestu a dostal se tak do jeho týla.

Ve dnech 7. a 8. října překročili Francouzi Dunaj a vstoupili do Donauwörthu, Neuburgu a Ingolstadtu. U Donauwörthu se pak francouzské jednotky stěly poprvé za celé tažení s nepřítelem. U Wertingenu se pak jezdě stěhl Murat v sboru s rakouským sborem generála Auffemberga, který byl pověřen ochranou přechodu na řece Lech. Jeho jednotky mohly čítat asi 10 000 mužů, i když rakouské jednotky v této době nebyly na plných stavech.⁴³

Mackovi bylo u Ulmu odříznuto úplné spojení s Vídní. Nesnažil se dříve ani později zpomalovat postup nepřítele, nestrhával mosty, ani nenechal napadat Napoleonovy sbory lehkým jezdeckem, které měl k dispozici. Místo toho dostal velitel jezdectva rozkazy, aby před nepřítelem jezdectva ustupovalo a neútočilo na něho za žádných okolností. Kvůli tomuto rozhodnutí byly mnohé jednotky odříznuty a posléze zajaty Francouzi. Ti dále postupovali bez komplikací.

Když Mack konečně poznal, čeho se dopustil a jak početné vojsko na něj míří, začal panikařit. Jeho jediným rozkazem bylo stáhnout se těsně k Ulmu. Ve středu 9. října dal Mack rozkaz k přesunu armády od Günzburgu směrem na Ausburg. Tím se pokusit otevřít cestu na sever.⁴⁴ To se mu však nezdařilo, protože téhož dne se mostu zmocnil maršál Ney a při jeho obraně způsobil rakouskému předvoji značné ztráty. Mack se po této porážce stáhl zpět do Ulmu. Cesta mu trvala dlouhé dva dny, i když vzdálenost byla pouhých dvacet pět kilometrů.

⁴³ CASTLE, s. 28.

⁴⁴ UHLÍŘ, Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 103.

V Ulmu byla nyní soustředěna posádka o více než 50 000 mužích. Při tomto potupě mohl vydržet zásoby pouze na třináct dní.⁴⁵

V pátek 11. října se generál Dupont, sloučící pod maršálem Neyem, setkal na pravém křídle s nepřítelem. Na tomto křídle byl velký potupě , kterým se i v oslabení generál pokusil postavit. Byl poražen, ale na chvíli tak zastavil Mackovi snahy o proražení obklíčení. Když Mack dostal zprávu o vítězství svých jednotek, nevyužil zance na proklouznutí nepříteli do zad, ale dal povel k ústupu, aby si jeho muži mohly odpočinout. Neudal tak ani druhého dne. V Ulmu se tak rozhodlo o odchodu na severovýchod až 13. října, ale před tím se Mack oslabil o 10 000 mužů , které vyslal na pomoc Memmingenu. Když se Jelačić v čele tohoto sboru dozvěděl, že se 5 000 mužů ve městě vzdalo, otočil se a směřoval do Tyrol, kde se chtěl připojit k arcivévodovi Janovi. Byl však dostižen VII. armádním sborem maršála Augereaua.⁴⁶

Jako první se z Ulmu vydal osmnáctitisícový sbor generála Wernecka, který měl za úkol narušovat francouzskou komunikaci a připravit tak cestu pro zbytek rakouské armády. Následujícího dne se za ním vydal generál Riese. Měl následovat Wernecka, ale došel pouze do nepřítelů vzdáleného města, kde se nacházel jeden z posledních mostů , které Rakousko drželo.

V pondělí 14. října, ve stejný den, kdy se Riese v sbor vydal na pochod, byly Napoleonovy armádní sbory na místě kolem Ulmu. Tím se generálnímu ubytovateli Mackovi zavěly skoro všechny cesty. Poslední, která zbývala, byla na severovýchod. Tudy také vedl svůj předvoj. Ale nakonec byl nucen se stáhnout, když tyto pozice obsadil maršál Ney.

Ještě téhož večera potají sebral nominální velitel armády arcivévoda Ferdinand část vojsk a vydal se na ústup do Alp. Protože za sebou cítil nepřítel, neustále klíkoval, aby se nedostal do nějaké pastě. Po cestě se k nim přidávaly roztrouzené jednotky. Později však byla polovina jeho sboru dostižena jízdou maršála Murata. V pozdější

⁴⁵ Tamtéž, s. 105.

⁴⁶ Tamtéž, s. 106.

dob byl tento ústup, zejména rakouskými historiky, považován za jediný sv tlý bod celého obléhání Ulmu a je tak zveličena role arcivévody Ferdinanda, jemuž se podařilo vyvést sotva 1 800 mužů.⁴⁷

Mackovi v Ulmu zbylo pouhých 26 000 mužů a po šesteti s nepřítelem před hradbami jich bylo ještě méně. Od 15. října byl pak Ulm kompletně blokován francouzskými jednotkami. Druhého dne Napoleon vydal rozkaz k bombardování města. Ještě téhož večera byl císařem vyslán pobočník Ségura, který měl předat Mackovi výzvu ke složení zbraní. Ten nakonec po jeho dlouhé argumentaci souhlasil, ale s podmínkou, že je ochoten složit zbraně až za osm dní. Argumentoval tím, že mu nestíhají dovolit dříve, protože je povinen vykat příchodu ruské armády.⁴⁸

Vyjednávání však neskončilo. Až 19. října přistoupil Mack na kompromis. Pokud do 25. října nedorazí žádný rakouský ani ruský sbor, který by byl schopen město osvobodit, pak Mack složí s celou svou armádou zbraně. Tato smlouva sice byla uzavřena 19. října ale nesla datum 17. října, aby bylo dodrženo ultimáta 8 dnů.⁴⁹ To vyhovovalo i samotnému Napoleonovi, který tím dopřál odpočinek své armádě, která absolvovala zrychlený přesun z Boulogne a do této chvíle neměla možnost odpočinku.

Když vyprzelo ultimátum, byl Mack připraven kapitulovat, později byl za to zatčen a souzen. Samotný akt kapitulace pak trval skoro pět hodin a vzdalo se přibližně necelých 25 000 Raků.⁵⁰ Mackova porážka však měla nepříznivé dopady i na italské bojiště. Arcivévoda Karel byl dříve nucen odeslat některé jednotky do Tyrol a Německa, takže proti Massénově armádě byl schopen do pole postavit pouze 80 000 mužů. Když se arcivévoda 25. října dozvěděl o kapitulaci v Ulmu, byl nucen s Massénem svést bitvu. Ta se odehrávala dva dny mezi 30. a 31. říjnem, a i když arcivévoda v této bitvě zvítězil, byl nucen se

⁴⁷ CASTLE, s. 31.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ UHLÍŘ, Dušan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 112.

⁵⁰ MANFRED, s. 369.

stáhnout, aby byl schopný chránit Víde .⁵¹ Odpoutal se od nepřítele a spěchal do Rakouska, kde se mohl spojit s tyrolskou armádou arcivévody Jana. Napoleon si byl v domě mnohých výhod využití vítězství u Ulmu a spěchal jim vstříc. Dne 27. října pak vstoupily první francouzské jednotky do Rakouska.

3.3 Ruské manévrování

Generál Golenizev-Kutuzov se do Braunau, shromažďovacího místa pro proudy jeho Podolské armády, dostal již 14. října. Zbytek armády se trousil až do 22. října, tedy 6 dní po vypršení termínu, který byl stanoven na přesun. Generálova armáda byla ve zbrodovaném stavu. Na zátku tažení jezd fungovalo zásobování a vydrželo i přes Moravu, ale jakmile armáda vstoupila do Rakouska, začaly problémy. Slibované dodávky musel sám Kutuzov vymáhat u svých spojenců a i přes to ne všechny požadavky byly splněny.

Celá Kutuzovova armáda byla na zátku tažení rovnoměrně rozložena na zástupy kolon, které šly mezi 8 000 až 9 500 muži. Kutuzov ale byl nucen zástupu kolonu odeslat na turecké hranice, kde se vystupovalo nebezpečí konfliktu. Velitelem této kolony byl generálporučík Rozen. Sice byl později povolán zpět, ale to už byl Kutuzov na ústupu přes Rakousko. Veliteli ostatních kolon byli jmenováni generálmajor kníže Bagration, generálporučík Essen II., generálporučík Dochturov, generálporučík Šepelev a generálporučík baron von Meltitz. Tato sestava však nevydržela a brzy po příchodu byla vytvořena nová.⁵²

Kromě oslabení armády o kolonu generálporučíka Rozena se také počítá s tymi až pět tisíci mrtvými během tažení, což zaokrouhluje počet Kutuzovových vojáků před Braunau na necelých 40 000. Rakouské síly se nedaly spojit. Z důvodů špatných přesunů o jejich počtech neměla zprávy ani sama Vídeň. Ke Kutuzovovi se nakonec přidalo 25

⁵¹ UHLÍŘ, Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 117.

⁵² Tamtéž, s. 120.

p zích praporů a 58 jezdeckých eskadron, ale při neúplných stavech se dala tato síla mohla říkat.⁵³

Generál Kutuzov se ocitl ve svízelné situaci. Kdyby se postavil Napoleonov trojnásobné přesile mohl by skončit jako Mack. Proto 24. října vydal rozkaz k ústupu od Braunau do Welsu v Horním Rakousku. Do tohoto místa se dostavil i císař František na válečnou poradu, kde se měl rozhodnout o dalším postupu. Nejdůležitější otázkou však pro císaře bylo, zda bránit či nebránit Vídeň. Rakouská generalita byla pro, ale Kutuzov zastával názor, že by se armáda měla spíše stáhnout do Čech nebo na Moravu a spojit se s Volyňskou armádou, která jim táhla na pomoc. Je možné, že právě v této situaci ztratil rakouský císař důvěru v ruského generála a vyslal k Napoleonovi vyjednavatele generála Gyulaye.

Napoleon nastoupil svůj pochod z Mnichova na východ 27. října. VI. korpusem vyslal do Tyrol, kde spolu se VII. sborem měl zdravotit arcivévodu Jana.⁵⁴ Dále pak hlavní armádu rozdělil na dvě části, jedné z nich velel osobně a táhla směrem na Braunau a druhá část zamířila na Salcburk, kde se měla pokusit o obchvat nepřítelů po jeho levém boku. V úterý 29. října pak Napoleon v boj obsadil bez boje Braunau a zřídil zde další ze svých zásobovacích skladů. Bylo evidentní, že protivník vyklízel pozici ve směru, jelikož se zde našlo velké množství proviantu a armádního materiálu, jako koule a prach do ručnic. Dále pak pokračoval se svou gardou na Ried a dále do Horních Rakous.

Dne 31. října se Napoleon v předvoj setkal s ustupujícími Rusy v Lambochu a došlo zde k prvnímu střetnutí vzájemných sil. Po půlhodinové bitvě byl rakousko-ruský zadní voj nucen vyklidit bojové pozice před francouzskou přesilou. Od Lambachu Kutuzovova armáda ustupovala přes Traun na východ k Ennsu. Po cestě nechala zničit mosty přes řeku Traun. Vydal tak Francouzům Wels a také jim otevřela cestu na hlavní město Horního Rakouska Linz. Francouzský postup pokračoval nezadržitelně dál, ale rychlé tempo, které armáda udržovala

⁵³ Tamtéž, s. 121.

⁵⁴ Tamtéž, s. 131.

již od Boulogne, si začalo vybírat svou daň. Po celé cestě zůstávalo mnoho opozdíl, kteří začali drancovat.⁵⁵

V sobotu 2. listopadu pronikl Murat se svojí jízdou do Lince a měl tak velký náskok před ostatními, že ho Napoleon musel nabídat ke zpomalení. Mezitím pronikl Baraguay d'Hillier s pěšími dragouny do města, kde hlásil osamocené a rozptýlené rakouské jednotky. V té době ustoupili Rusové za řeku Enns.

Z Lince je 190 kilometrů do Vídně. Při takové příležitosti se rozhodl Murat být první, kdo do Vídně vstoupí. Nedbal na Napoleonovo varování, že by mohlo jít o léčku. Pouhých 60 kilometrů od Lince pak napadl Kutuzov v zadní voj.

Napoleon se v Linci zdržel do 9. listopadu. Tohoto času využil k přeskupení sil a vytvořil nový šestnáctitisícový sbor, který svěřil Marzálu Mortierovi. Tento sbor pak dostal rozkaz překročit Dunaj a podél velké armády postupovat k Vídně. Toto opatření mělo sloužit ke znemožnění přechodu ruských jednotek přes řeku. Napoleon byl totiž rozhodnut svěst s Kutuzovem rozhodnou bitvu ještě před Vídní. Mortier se však bál možného vpádu do svého levého křídla, proto vyslal část jezdecké divize na sever. Ta se dostala až ke Kaplicím a Krumlovu. Po zjištění, že nehrozí nebezpečí, se vrátila zpět do Rakouska.⁵⁶

Dne 8. listopadu se k Napoleonovi dostavil rakouský vyjednavý generál Gyulay, který přiznal vyjednávat podmínky příměří. Napoleon nemohl akceptovat tuto nabídku, obzvláště v situaci, při které byly všechny výhody na jeho straně.

Kutuzovovi se dařilo po celou dobu uhýbat před francouzskou přesilou, ale nakonec došlo ke střetnutí v Amstettenu na řece Ybbs. Na tomto místě byl nucen zdržet nepřítel, aby se jeho předvoj dostal přes neschůdný terén. Zachycením nepřátelského útoku byl pověřen generál Bagration, který vedl zadní voj. 5. listopadu byl zadní voj napaden Muratem a donucen po velkých ztrátách k ústupu. Francouzští vojáci, pronásledující nepřítel, si v zápalu boje nevzímli schovaných jednotek

⁵⁵ Tamtéž, s. 133.

⁵⁶ CASTLE, s. 32.

generála Miloradovi e a tak nebyli schopni v as reagovat na toto nebezpe í. I p es state ný boj ruských voják , byli nakonec rusové nuceni k ústupu p ed velkou p esilou nep ítele. Zadní voj ruské armády svedl jezť mnohé malé bitvy v následujících dnech po Amstettenu. V nich se významn vyznamenal zejména generál Miloradovi .

Mnozí rakouztí generálové stále v íli, 0e Kutuzov bude ochoten bránit Víde i p es jeho neustálé argumentace proti tomuto úkolu. I kdy0 v pozd jí dob se mohlo zdát, 0e jevil ochotu císa i vyhov t. Je pravd podobné, 0e tak ínil proto, 0e ekal, jaké stanovisko car Alexandr bude zastávat. V dopise, který car svému generálovi poslal, nabádal nejen k vy kání na p íchod generála Buxhöwdena a jeho armády, ale i k obran Vídn . Generál Kutuzov si byl v dom nemo0nosti úkolu, který mu car sv íl. Proto se rozhodl sám. K jeho rozhodnutí p ísp ly i okolnosti, p í kterých se dozv d l o Moriterov sboru. Z t chto d vod dal rozkaz k ústupu na Moravu.

Na k i0ovatce u St. Pöltenu p ípadla Miloradovi ovi op t úloha zpomalovat francouzské jednotky a tím zast ít Kutuz v ústup za eku. Ten v dlouhých bojích odolal, ale od v tzí pohromy ho zachránila pouze noc. Francouzi se uchýlili ke lsti, p í které si vy0ádali p ím í a poté ho sami poruzili. Teprve v ranních hodinách 9. listopadu p ezel Dunaj poslední voják a Kutuzov nechal most zni it, ím0 vojsko dostalo zanci na krátký odpo ínek.

Ruská armáda byla v hrozném stavu. Nejen dlouhým pochodem a nedostate ným zásobováním. Kdy0 se o této situaci dozv d la vále ná rada ve Vídni, bylo jí doporu en p esun do Krem0e, kde m la vy kat p íchodu Voly ské armády. K m stu se také blí0ily francouzské jednotky, ale kv li zpatným cestám se jim nepoda ilo dorazit p ed ruskou armádou. Z druhé strany eky jim 0ádné nebezpe í nehrozilo, proto0e vzechny mosty v nejbli0zím okolí byly zni eny.

Pozd ji se Kutuzov dozv d l, 0e francouzská jednotka, která sm uje na Krem0, je Mortier v sbor, který byl sestaven k od íznutí ruského ústupu. Ale kv li zpatnému stavu cest se to nezda ilo. Mortier nyní bez starostí postupoval na Krem0, sice se mu p edchozí úkol

nepovedl, ale nyní si byl tak jistý sám sebou, že nevyslal ani hlídky, které by mu zajistily pohled o okolní situaci, což se mu stalo osudné u Dürsteinu, kde byl obklíčen a poražen. Bitva trvala dlouho do noci a Mortier z ní vyvázl jen se ztísněním. Víťazem této bitvy se tak stal Kutuzov a zajistil tím dvoudenní odpočinek svým jednotkám, které ho poté oběhovaly.

Po této porážce, kterou však na vítězném oblouku v Paříži Napoleon interpretoval jako výhru, byla celá armáda nucena táhnout na Vídeň. Murat byl opět v čele a vedl svůj sbor kupců. Císař František dokonce vyslal rakouského parlamentáře, který se snažil s Muratem vyjednat mírné zacházení. To je slíbeno jen pod podmínkou, že táborský most zůstane nedotčen. O dva dny později se k Muratovi dostavila i deputace města Vídně se svojí kapitulací. Tak se stalo, že ve středu 13. listopadu v 11 hodin vstoupili Francouzi do Vídně.⁵⁷

Ve městě zůstala spousta materiálu, který nestihl nepřítel odvézt a k Napoleonovu překvapení byl i ve vynikajícím stavu. Než se stal zde nikdo významný, vzichni se rozhodli následovat císaře. Prvním směrem císaře pak byly Uhry, kde jednal sněm, jestli má být svolána branná hotovost. Tento návrh se nesešel s velkým ohlasem, protože se vzichni obávali možných sociálních dopadů a také měli strach z revolty. Po skončení sněmu pak císař František odcestoval do Brna, kde očekával zprávy o dalším vývoji.

Táborský most, hlavní spojnice a jediná cesta, kterou mohl Napoleon převést svou armádu, byl velice silně chráněn. Strážce mu byly rozkaz okamžitě most zničit, pokud se objeví nepřítel. Francouzi si toho byly v domě, a proto připravili léčku, která vedla k obsazení mostu. V čele této léčky stáli sami Murat a Lannes, kteří přezli most a provolávali slávu ukončení války. Obránci mostu ho však i přes to chtěli zničit. Poté, co oba velitelé poukázali na možnost, že po jeho zničení může dojít k vypuknutí opětovného boje, se obránci nechali přesvědčit a uvolnili most. Ale v tu chvíli vtrhli na most francouzští vojáci a v čele s oběma veliteli obsadili most.⁵⁸

⁵⁷ SHOSENBERG, s. 30.

⁵⁸ MANFRED, s. 369.

Obsazení tábořského mostu a okupace Vídní probíhala tímto způsobem. Tímto způsobem se strategická situace obrátila a náskok, který si Rusové vybojovali u Dürsteinu, byl ztracen. Obtížným ústupem tábořského incidentu se stal kníže Auersperg, který měl na starosti obranu. Po ústupu a podání zprávy velení byl zatčen a převezen jako Mack do Brna, odkud byli oba přesunuti do Hradce Králové. Zde pak čekají na soud.

Ve čtvrtek 14. listopadu vjel Napoleon do Vídní a ubytoval se ve Schönbrunnu. Byl spokojen s průběhem tažení. Z Ulmu do Vídní, tedy 600 kilometrů dokázala jeho armáda urazit za 23 dní a celé tažení včetně bitev trvalo 75 dní.⁵⁹ To vypovídá o tom, že všechny bitvy vybojoval za pochodu.⁶⁰

Z rakouských armád, které by se ještě dokázaly postavit Napoleonovi zbyla pouze jediná, vídeňský rezervní sbor. Ten po ztrátě tábořského mostu ustoupil na silnici k Mikulovu. Bylo nemožné, aby se do stávajících bojů zapojili arcivévoda Jan nebo Karel, protože se stále nacházeli dost daleko a jejich voještěl Generál Marmont, který jim znesnadňoval brzké připojení ke Kutuzovově armádě.

Napoleonovi záleželo na zajištění pravého křídla, když se obrátil směrem na Moravu. Snažil se tedy zajistit si neutralitu Uher. Po pravém břehu Dunaje proniklo pár Devoutových směrů k Bratislavě, což vyvolalo paniku. Přesvědčení Francouzů o Uherské neutralitě se chopil sám generálmajor hrabě Leopold Pálffy, který byl velitelem Bratislavy. I přes toto ujistění byla ve městě umístěna posádka, která měla zajistit pořádek. Když si tak zajistil svoje pravé křídlo, Napoleon se plně koncentroval na svého protivníka, který směřoval k Brnu.

Generál Kutuzov se nehodlal ani nyní setnout s francouzskou přesilou. Za Schöngrabernem umístil svůj zadní voj. Byla to kolona generálmajora Bagrationa posílená o několik dalších útvarů. Měl za úkol udržet Francouze po dobu 24 hodin, než se Kutuzovovi povede převést

⁵⁹ Viz příloha 1.

⁶⁰ UHLÍŘ, Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 159.

armádu na druhou stranu řeky Dyje. Bylo skoro nemožné, udržet po takovou dobu 100 000 Francouzů s 9 000 muží, ale Bagrationovi se to podařilo.⁶¹

Jednalo se opět o hru na pěšáky, kterou rozehrával Murat, čímž se snažil získat čas na seskupení sil. Nevěděl však, že tím hraje do karet také Bagrationovi, který jen vyčkává, než hlavní voj armády překročí řeku. Nevěděl také, proti jaké síle stojí. Předpokládal, že velikost Bagrationovi armády je daleko větší. Když se o tom dozvěděl Napoleon, byl velice rozlíčen a poslal Muratovi zprávu, ve které mu dává rozkaz k okamžitému postupu. V této chvíli stál Bagration proti 30 000 mužů. Tuhý boj trval až do půlnoci. V této době se pod rouzkou tmy odpoutaly ruské jednotky a stáhly se k moravské hranici. Bagration splnil své poslání, ale ztratil přitom téměř třetinu svojí armády. Po vítězném boji se vrátil ke Kutuzovovi, aby ho mohl informovat o svém vítězství.

3.4 Manévry na Moravě

Po srážce u Schöngrabenu dal Kutuzov rozkaz k pochodu do Pohořelic, kde se měla jeho armáda přeskupit. V neděli 17. listopadu dorazil do města. Brzy se k němu přidal i poslední bojeschopný rakouský sbor na sever od Alp pod vedením knížete Jana z Lichtensteina. Večer se k těmto jednotkám přidal i kníže Bagration a sám Kutuzov ho vítal. Záhy se konala válečná porada, na které bylo rozhodnuto o následném ústupu po nejkratší cestě z Brna do Olomouce. Toto rozhodnutí však znamenalo zanechání Brna i s pevností Špilberk bez boje nepříteli. Tuto oběť byl však Kutuzov ochoten podstoupit, jelikož se chtěl spojit s Buxhöwdenem, který se zatím přibližoval k Vyzkovu.

Se vstupem na Moravskou půdu se však Napoleon dostal do nepříjemné situace. V týlu se mu totiž nacházela armáda arcivévody Karla, kterému se podařilo uniknout Messénovi ze severní Itálie a nyní pochodoval na Vídeň. Dalším nepříjemným aspektem byly řeky, ve kterých se nacházel arcivévoda Ferdinand a podle Napoleona tam

⁶¹ CASTLE, s. 33.

sestavoval armádu, o jejímž počtu neměl zprávy. A pruský král se mohl každým dnem rozhodnout, že také vstoupí do této války. Tím by se Napoleon dostal do obklíčení, ze kterého by nedokázal uniknout. V daném okamžiku se Napoleonova armáda roztáhla od Rýnu k Vídni a každým dnem se tato linie prodloužovala. Nyní se pod Napoleonovým velením nenacházelo ani 60 000 mužů.⁶²

Dne 19. listopadu se konečně Kutuzov setkal se sborem generála Buxhöwdena u Vyzkova. Spojenecká armáda tak vzrostla na 80 - 90 000 mužů a mohla dokázat vzdorovat Napoleonovi.⁶³

V tento den také přišla zpráva o kapitulaci Brna, které obsadil maršál Murat bez boje. Ještě den před kapitulací se ve městě nacházel sám císař Ferdinand I. který, když se dozvěděl o postupující armádě, rychle toto město opustil a přesunul se do Olomouce. Dne 20. listopadu pak do města vstoupil Napoleon. Velkým překvapením opřít byla nedostatečná připravenost ustupujících vojsk. Ve Špilberské pevnosti totiž zůstal plně zásobený sklad vojenského materiálu. Dokonce i sami obyvatelé Brna pomáhali Francouzům a prozrazovali jim místa, kde byl zakopán nejcennější materiál.

Ústup Ruské armády a obsazení Brna se stalo milníkem, ze kterého hlavně profitovala francouzská armáda, které byl dopředu dlouho očekávaný odpór. Nejenže se vojáci mohli pohodlně najíst, ale také zde doplnili zásoby ze skladů zanechaných ustupujícím nepřítelem.

Boje se mezitím přesunuly na východ od Brna na císařskou silnici. Tato silnice prochází od židovské brány přes Rousínov, Vyzkov následně přes Prostějov k Olomouci. Například u Rousínova došlo ke střetu se zadním vojem ruské armády, které stále velel Bagration. Rusové u Rousínova zajali přes 90 Francouzů a ustoupili k Vyzkovu. Večer 20. listopadu umístil maršál Murat své přední hlídky na sever a jih olomoucké silnice do Slavkova. První linie Muratovy jízdy byla umístěna mezi obcemi Blatná a Prácheň, druhá se nacházela podle Zlatého

⁶² SHOSENBERG, s. 30.

⁶³ KOVAŘÍK, Jiří, *Napoleonova tažení 1: Vítané roky*, Třebíč 2003, s. 96.

potoka. Další rozkaz dostal maršál Soult, což vedlo k obsazení i Slavkova. Soult rozvinul své plázy divize od Telnice až k Velkým Mlýnským náhonům. Tak se stalo, že Napoleonova armáda byla rozložena na místa budoucí bitvy, ale to v této chvíli nikdo netušil.

Dne 21. listopadu postupoval generál Treilhard se svou jezdeckou brigádou k Vyzkovu, který bez boje obsadil. Zde ho navštívil Napoleon. Dostal se sem z kontroly Muratova hlavního štábu v Rousínově. Zde se také dozvěděl o spojení ruských armád, které probíhala právě v tomto okamžiku. Po této návštěvě se vrátil do Brna, kde zůstal až do 29. listopadu. Napoleon už nehodlal dále postupovat a prodloužovat tak svou operativní linii. Připravených vojsk to ani nebylo reálné.

Po 20. listopadu byly Napoleonovy jednotky roztrouzeny tak, že po vyhlášení pohotovosti byl schopný do 24 hodin soustědit na jednom místě 50 000 mužů a do 48 hodin 70 000 mužů.⁶⁴ V této situaci zatím zvolil vyčkávací taktiku. Zaujal postavení u Brna a vyslal Bernadotta k postupu na Olomouc. Tímto tahem se snažil vyprovokovat nepřítele, aby táhl na Brno.

Spojenecká armáda zaujala 22. listopadu pozice 10 kilometrů od Olomouce, západně k olomoucké pevnosti (jedna z nejmodernějších a nejpevnějších v rakouské říši).⁶⁵ Kutuzov se rozhodl v těchto pozicích vyčkat, protože Rusové hráli pro spojence, jimž se stále přibližovaly další posily. Císař Alexandr vyjednával na pruské vyjednávání ke smlouvě, kterou uzavřeli v Postupimi. Stále uvažoval, jestli je nejlepší řešení, aby se do čela armády postavil sám. Z toho důvodu 25. listopadu jmenoval Kutuzova vrchním velitelem. Toto jmenování mělo jednu podmínku, císař si vyhradil možnost zásadních rozhodnutí, čímž Kutuzovovu situaci značně zkomplikoval.

V neděli 24. listopadu dorazil předvoj carské gardy a opět se jednalo o postup na Brno. Už císař byl přesvědčen, že v takovémto postupu je Napoleona možné porazit a dal rozkaz k pochodu i přes nesouhlas generality, za kterou mluvil pouze Kutuzov, ostatní se k tomu ze strachu

⁶⁴ Tamtéž, s. 102.

⁶⁵ KOPECKÝ, Frantizek, *O slavkovské bitvě : dopady a tradice*, Brno 2009. s. 59.

rad ji nevyjád ilí⁶⁶ (typický p íklad carova vm zování do velení generála Kutuzova).

Dne 25. listopadu byla vyslána ji0 t etí delegace od císa e Frantizka s cílem vyjednat mír s Napoleonem. Delegaci vedl generál Gyulay a doprovázel ho hrab Stadion. P i tomto setkání byla rakouská strana mnohem více naklon na k míru ne0 v p edchozích. Rakousko si kladlo velké územní po0adavky, které Napoleon necht l p íjmout, co0 vedlo k odhalení karet ze strany hrab te Stadiona a poukázání na pruské p ípravy na válku. Tato hrozba vzak Napoleona neodradila, spíše více pobou ila, co0 vedlo k jeho rozhodnutí o ukon ení vyjednávání. Aby se vzak nep íteli nedoneslo jeho rozhodnutí, odeslal delegaci do Vídn pod záminkou dalzího jednání. Napoleon pot eboval as.

3.5 Ruská armáda v pohybu

Byl vydán rozkaz k p esunu vojska od Olomouce, která ji0 nebyla schopna armádu nasytit. Pochod vedl p es území n kolikrát vyplen né spojeneckými silami a momentáln okupované francouzskou armádou.

V úterý 26. listopadu vyslal Napoleon ke Kutuzovovi svého pobo níka generála Savaryho, který m l p ednést carovi návrh o p ípadných francouzských mírových nabídkách. Snaha o diplomatické ezení nebyla sch dná na 0ádné stran . Napoleon v dopis, který p edával Savary caru Alexandrovi, také nepojednával o 0ádných podmínkách, které by se m ly splnit. Proto je mo0né, 0e Napoleon vyslal Savaryho jako zv da, který m l zjistit situaci nep ítele.⁶⁷

Dalzího dne se dala spojenecká armáda na pochod k Brnu a sna0ila se na Napoleona nastra0it past. P emístili se k Brnu, aby bylo mo0no od íznout Francouz m spojení s Vídní. Tím m l být nep ítel tak ohro0en, 0e by se m l stáhnout za eku Dyji a pokud by tak neu inil, spojenecká armáda by Napoleona rozdrtila svojí p esilou. To jezť

⁶⁶ MANFRED, s. 373.

⁶⁷ Tamté0, s. 371.

nev d li, ůe se nep ítel také snaůí o vyvolání st etnutí, které by rozhodlo v jeho prosp ch.⁶⁸

Spojenecká armáda nastoupila pochod k Brnu v p ti pochodových kolonách, které ítali 70 000 muů . Vp edu u Brodku stál jiů Bagration v p edvoj a v blízkosti n j pak Kienmayerovi Rakuzané jejichů po ty se pohybovaly okolo 25 000 muů . Zálohu tvo ila carská garda.⁶⁹

První st et se odehrál u m ste ka Vyzkov, kde byl p edvoj marzála Murata zasko en a po krátkých bojích se stáhl k Brnu. Tého bitvy se ú astnil i car Alexandr a byl to jeho první boj v historii.⁷⁰ Aů po této sráůce se Napoleon dozv d l o pohybu spojenecké armády. Toto nev domost ho stála dva dny, které nutn pot eboval na posílení pozic. Aby to od inil a dva dny op t získal, rozhodl se pokrač ovat ve vyjednávání. Savary vzak na carovi nevymohl ani jeden den p ím í.

Mezitím se ve spojeneckém tábo e, leůícím u Vyzkova, rozhodovalo o nejlepší taktice proti Napoleonovi. Nakonec bylo rozhodnuto o posílení levého k ídla, které obemkne francouzské síly a od ízne tak Napoleonovi ústup k Vídni. Moůností ústupu byl severozápad nebo jihozápad.

Po neúsp zném vyjednávání byli Francouzi nuceni vyklidit Slavkov a stáhnout se k Tvaroůné a Ji íkovicím p ed postupující spojeneckou frontou. Ruský car, jist si svým vít zstvím, vyslal k Napoleonovi parlamentá e, který mu p edloůil tak nehorázné podmínky, ůe je nebylo moůné p íjmout. Parlamentá se choval vysloven drze a pro Napoleona to byla zkouška sebeovládání. Nakonec to vzak nevydrůel a parlamentá e vyhodil.

Fronta rusko-rakouské armády se rozkládala za ekou Litavou p ed Slavkovem. Francouzi tím byli nuceni se stáhnout a pouze v Draůovicích dozlo k nepatrným p est elkám. V ned li 1. prosince vstoupila spojenecká armáda do Slavkova.⁷¹ ást generálského ztábu si

⁶⁸ SHOSENBERG, s. 31.

⁶⁹ MICHAJLOVSKIJ-DANILEVSKIJ, Aleksandr Ivanovi , *Bitva u Slavkova 1805 : první bitva cara*, Brno 1993, s. 9

⁷⁰ Tamtéů, s. 10

⁷¹ UHLÍ , Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, T ebí 2000, s. 239.

stále myslela, že se Napoleon pokusí o ústup. Z toho chtěl vodoprávci past vedoucí k zajištění jeho osoby. To se však nestalo.

V neděli večer skončil pochod armády od Olomouce. Armáda obsadila Pratecké návrší, což je nejvyšší bod mezi Slavkovem a Brnem. První kolona byla na jeho jižním svahu směrem k Sokolnicím, druhá kolona zaujala své postavení nad obcí Prácheň, třetí kolona byla odvelena ke Starým vinohradům a čtvrtá tvořila druhou linii u Křenovic. Lichtensteinova pátá kolona byla umístěna na jižním svahu Prateckého návrší.⁷²

Napoleon v poslední ústup však nelze brát jako vynucený postupující armádou nepřítel. Jedná se spíše o přesun jednotek do výhodnějšího postavení, které naskýtal daný kraj. Také zde byla znát snaha o získání času, který Napoleon potřeboval ke shromáždění sil. 29. listopadu byl Napoleon schopen soustředit pouze 56 000 mužů na daném prostoru, ale do druhého dne by to mohlo být už 70 000. Pokud se Davoutovi povede přivést své jednotky včas, (jednotky byly rozloženy před Vídní) bude Napoleon schopen do boje vyslat 90 000 mužů.⁷³

Celkové rozložení francouzské armády stále napovídalo, že je připravena na pochod. Byl to však klamný manévr, kterým se Napoleon snažil svého protivníka nalákat proti svému pravému křídlu. Jelikož se Napoleon dozvěděl o postupu maršála Davouta, byl si jist, že vze stihne, proto změnil svoji strategii. Domníval se, že nepřítel obsadí Pratecké návrší, ale bylo zcela jasné, že ho bude muset záhy opustit. Jeho zraněním byl povinen právě maršál Davout. Předpokládal, že nepřítel po tomto manévru nechá nechráněný svůj pravý bok. On pak jádrem své armády obsadí návrší, které bude nepřítel opouzet a vtrhne mu tak do pravého boku a do týla. Když se na Prateckém návrší poprvé objevovat první jednotky, byl Napoleon tak potěšen, že v tu chvíli měl zvolat *ssami jdou do pasti*.⁷⁴

Večer 1. prosince probíhaly poslední přípravy. Obě strany udělaly poslední rozkazy a rozesílaly jednotky na pozice. Napoleon sám projel

⁷² MICHAJLOVSKIJ-DANILEVSKIJ, s. 17.

⁷³ Tamtéž, s. 16.

⁷⁴ UHLÍŘ, Duzan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 260.

celou bitevní linii, pronázal proslovy k vojákům a se situací byl velice spokojen. Spojenci v poklidu obsadili Pratecké návrší, které bylo nechráněné. Dokonce i své přední hlídky Francouzi stáhli před veškerým bez boje.

Bitva sama o sobě začala jezť té noci bojem o Telnici. Ve třetí hodiny ráno byly vytlačeny rakouské jednotky. Spojené tři velitelé si jsou v domnění ležetosti této vesnice, a proto opět velí k útoku. O těchto akcích jsou i písemné doklady, jelikož se podle mährské kroniky ozývala střelba již v brzkých hodinách, mezi Telnicí a Újezdem.

4. Bitva u Slavkova

4.1 Slunce vychází

Ve všech publikacích a historických pramenech, které pojednávají o daném tématu, se zmiňuje ležetost klimatických podmínek. V pondělí ráno 2. prosince vychází slunce opět osmé, krajina byla ponořena v mlze a teploty se pohybovaly okolo nuly.⁷⁵ Při úsvitu pak nastal rozhodný okamžik, kdy vycházející slunce odhalilo Napoleonovi pozice nepřátel, zatímco jeho jednotky zůstaly skryty v mlze. Z pohledu, který se mu naskytl, usoudil, že nepřítel opouští své pozice na Prateckém návrší jak předpokládal.

Napoleon stál se Saultem a pozoroval přeskupující se jednotky. Tohoto maršála si císař ponechal při sobě a pod jeho velení šel dví divize, které měly za úkol dobýt návrší. Jejich veliteli byli Vandammov a Saint-Hilair. Nebyly tyto kolony připraveny vyrazit, přinesl kurýr zprávy o probíhajících tuhých bojích. Jednotky, které bojovaly u Telnice, byly pod tlakem donuceny se stáhnout za Zlatý potok a ani boje u Sokolnice neprobíhaly nejlépe. Žádaly tedy Napoleona o pomoc. Ten jen odvětil, že musí vydržet, dokud nedorazí Davout.⁷⁶

Po uplynutí čtvrt hodiny od doby, kdy byly zahlédnuty nepřátelské manévry, se Soultovy kolony dávají do pohybu. Pohyby obou kolon jsou rozdílné. Úkolem Saint-Hilairovy kolony bylo obejít ves Prace za ní se

⁷⁵ UHLÍŘ, Dušan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 281.

⁷⁶ Viz příloha 2.

stoupit na jihovýchod a směřovat k nejvyššímu bodu, kót 324. Vandammova kolona měla naopak směřovat do prostoru mezi Prace a Staré vinohrady s kótou 298.⁷⁷

Saultovy divize postupovaly vzhůru. Velitelé nečekávali žádný odpor, což se za útku vedlo k neopatrnosti. Zejména při dobývání Práce, kdy podle generála Thiébaulta stačil k dobytí pouhý prapor. Bylo velkým překvapením, když se setkal se silným odporem, než předpokládal. Nakonec byl nucen nasadit zbytek brigády, a až poté se mu podařilo ruské jednotky obrátit na ústup. To už se za ním objevily jednotky maršála Vandammova, kterým předal tuto vesnici a sám se připojil ke koloně, která směřovala na nejvyšší vrchol planiny. Vandammova divize směřovala vzhůru na Staré vinohrady, takže se Saint-Hilairem tvořily jednu linii.

Sokolnická baňantnice v této době po prudkých bojích přešla do rukou ruského generála Przybyszewského a francouzská obrana Zlatého potoka se také začala hroutit pod náporem Langerona. Ani jeden z nich však stále nevěřil, co se děje za jejich zády.

V této době dal hrabě Kutuzov povel k pohybu od Starých vinohrad směrem k Praci. Byl však překvapen protivníkem, který obsadil tuto ves. Nikdo si v tuto chvíli nebyl vědom, co to bude mít za následek. Když si Kutuzov uvědomil, že je svdkem, dal podmaršálku Kolowratovi rozkaz obsadit Pratecké návrší jezdci před Francouzi. Byl si také vědom, že pokud se Francouzům podaří zvíťazít a dobýt vrch, bude bitva pro spojence prohraná.

Miloradovi dostal pověření postupovat se svými jednotkami proti nepříteli a tím dopřát Kolowratovi šanci k obsazení výziny. Obě strany znovu bojovaly, ale již po chvíli byl znát rozdíl mezi výcvikem jednotek. Vandammovy jednotky se dále probíjely do svahu a i Saint-Hilaireova divize postupovala k nejvyššímu bodu kraje. Dokonce i situace v údolí Zlatého potoka se začala vyvíjet pro Napoleona příznivě.

⁷⁷ KOVAříK, s. 148.

Na Zlatém potoce se bojovalo zúiv . V p l desáté dr0el generál Legrand své pozice za Telnicí a Sokolnicí jen s vyp tím vzech sil. U0 se obával nejhorzího, kdy0 se k n mu p ipojila armáda marzála Davounta s posilami. Marzál na toto bojizt p ivád l 3800 p zák a 2500 dragoun .⁷⁸ Rakouztí a ruztí vojáci sice p íchozí p ivítali palbou, ale postupující kolonu nedokázali zadr0et a byli zatla eni od Telnice.

Francouzi se op t stáhli, ale nyní pouze z vlastní iniciativy, aby zaujali lepzí postavení pod vsí, kde se nacházel m lký p íkop. Spojenecké jednotky se op t odhodlaly k útoku, p i kterém se jim poda ilo znovu dobýt ves. V té samé dob probíhaly i boje o Sokolnici. Francouzské kolony prorazily spojeneckou linii a vtrhly do vesnice, kde za aly krvavé boje (v napoleonských válkách jsou boje o domy pova0ovány za nejkrvav jzí). asem se za al v pom ru sil projevovat rozdíl mezi bojujícími stranami a francouzstí vojáci za ali získávat p evahu.⁷⁹

V této dob se zpráva o bojích dostala i k velitel m bojujícím u Telnice a Sokolnice. Kdy0 se zpráva donesla k ruskému generálovi Langeronovi, nemezkal a nechal oto it ást své armády od Sokolnice sm rem na pratecké návrzí, kde podle jeho rozkazu m li vojáci zaúto it na postupující Francouze. Poté, co p edal velení svému pod ízenému generálu Olsufjevovi, odjel v ele t chto jednotek.

Mezi Prací a Starými vinohrady probíhaly neustálé boje. Vandammov se stále sna0il dobýt kótu 298 a Saint-Hilair nezadr0iteln sm oval na nejvyzzí vrch. Kdy0 se ásti jeho armády poda ilo dostat na vrchol, najednou zjistila, 0e stojí nejen proti Kolowratovým rakuzan m, ale 0e proti ní postupují dalzí vojáci. Byla to Kamenského brigáda pod velením Langerona, která se vydávala za Bavorsy. Tím se ale francouzstí d stojníci nenechali oklamat. Ne0 se ale rakouské pluky odhodlaly k útoku, byla k francouzským pozicím p ita0ena d la, která za ala okam0it zasypávat postupující vojáky zrapnely.

⁷⁸ MICHAJLOVSKIJ-DANILEVSKIJ, s. 16.

⁷⁹ MIQUEL, s. 295-300.

Na druhé straně dává Vandammov rozkaz k útoku na bodáky. Zpočátku nebyl postup tak zřetelný, ale protože jen se jeho vojákům zasloužit Miloradovi ovi vojáky tlačit spíše. Je však zajímavé, že právě Vandammovy divize se probíjely kupedu snadněji než Saint-Hilairovy, a přitom proti nim stálo velení spojenecké armády a dokonce i sám car Alexandr.

Vandammovým přelákáním se nakonec podařilo ruské vojákům ze Starých Vinohrad vytlačit a tím ovládnout kótu 298. Ale vzápětí museli tento vrchol opustit, protože i přes velké antipatie byl nucen Kutuzov povolát rakouské jednotky. Bylo to 6 praporek nejzkouzenější rakouské pěchoty ze Salzburgu IR 23, o které byl nucen požádat Kolowrata, aby udržel linii.⁸⁰

Sice rakouské jednotky na chvíli ovládly výšiny, ale Staré Vinohrady nedokázali udržet. Miloradovi nezastavil svůj ústup a na rozkaz cara Alexandra ustupoval dále. Tím zůstaly rakouské jednotky na návrší samy a proti francouzské přesile neměly šanci. Byly nuceny se opět stáhnout a Staré Vinohrady tím nadobro ovládly francouzské síly.

Nyní hrabě Kutuzov poznal, že tuto bitvu prohrál. Snažil se alespoň z posledních sil zachránit levé křídlo a tak z této prohry nic nevytáhl. Kamenského dva pluky, které byly pod vedením Langerona, byly odříznuty. Vojáci z posledních sil útočili společně s Kolowratovými Rakuzany na Saint-Hilairovo postavení, které i přes velké obtíže tento nápor vydrželo. Od této doby byly spojenecké síly na návrší pouze v defenzivě.

V pondělí dvanácté se od Kobylnice začala přesouvat brigáda generála Levasseura (z Legrandovy divize) a Varého (Saultova divize) na pomoc Saint-Hilairovi. Když se Kutuzov dozvěděl, že nepřítel dostává posily, rozhodl o ústupu směrem na Hostěradky. Ruský car, který byl celou dobu po Kutuzovovu boku, se při vítězství Vandammových jednotek připojil k ústupu s Miloradovi ovi vojáky.⁸¹

⁸⁰ KOVAčík, s. 163.

⁸¹ MICHAJLOVSKIJ-DANILEVSKIJ, s. 27.

Boje neprobíhaly pouze na těchto dvou bojových Prateckého návrží a údolí Zlatého potoka. Bylo zde jezdecké levé křídlo, jehož primárním cílem bylo krytí levého boku Saultovi postupující kolony a případně dokončení obchvatného manévru. Tyto jednotky se však střetly s plukem knížete Bagrationa, který nevydržel útok a vydal se hledat nepřítele, na kterého narazil okolo půl deváté.⁸² Byly to Lennesovy kolony.

Předlostelecké bitvě se Bagration rozhodoval o primárním útoku, ale rozmyslel se a poslal část svých jednotek na nepřátelské levé křídlo, kde se mohly pokusit o obchvat. Nájezdy Bagrationova jezdeckva s obratně vedenou křídlovou předlosteleckou palbou dostávaly Francouze do nepříjemné situace. Přesila ruských jednotek byla veliká, ale francouzští veteráni mnoha válek zůstali stát a stále nepříteli odolávali.

Jean Lannes se domníval, že při útoku na nepřítelovo pravé křídlo, které stále vykávalo, dokázal by pomoci svému levému křídlu. Proto povolal Muratovo jezdeckvo a sám se do jeho čela postavil. Když vyjelo jezdeckvo proti nepřátelskému pravému křídlu, bylo jasné, že nepřítel disponuje i v tomto početněm dílem. To však nebyla poslední překážka. Před Lanese se totiž objevil carův bratr velkokníže Konstantin Pavlovič s carskou gardou. Ten ihned pochopil, že Bagrationovi hrozí odříznutí od hlavní rusko-rakouské armády.

Carův bratr tedy vydal rozkaz a ruzí gardoví myslivci obsadili Blažovice. Tento manévr začal pohromu v hodin dvanácté. Jezdecké ruské jednotky stále zaujmout obranu, byly již ostřelovány postupujícím nepřítelem. První útok se jim jezdecky podařilo odrazit, ale při druhém, který byl mohutnější, byli donuceni se stáhnout. V této chvíli se na scéně objevilo i jezdeckvo knížete Lichtensteina a začalo vyplňovat pláň mezi Blažovicemi a vsí Kruh.

Po jezdeckém jízdě se změnil charakter bojové střety přechodem na jezdecké boje. První začaly ruské pluky. Ty obelstila francouzská jízda, která ustupovala směrem k přechodu. Ruské jednotky se v zápalu pronásledování dopustily fatální chyby. Domnívaly se, že když jezdeckvo vtrhne mezi přechodem do karé, rozbije francouzské řady a ty se tak stanou

⁸² UHLÍŘ, Dušan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 329.

zranitelné proti jízdám. To se však nestalo, jelikož dlouholetý výcvik naučil Francouze, jak umožnit jízdám jezdců skrze své řady a ty pak za nimi semknout. Tak se stalo, že ruské jednotky najely přímo na nastavené bodáky.

Mnoho ruských hulánů zůstalo na zemi a zbytek jednotky se stahoval. Na to šel husař i generál Picarda. Za svojí přítelkyní se zformovali a jali se pronásledovat ustupující jízdou. Při tomto boji byl dokonce smrtelně zraněn generálporučík Alexandr Alexandrovič Essen II.⁸³ V nastávajících momentech se boje přelézaly z jedné strany na druhou. Při padné chyby byly neúprosně trestány a výsledek byl stále nejistý.

Okolo jedenácté hodiny bylo na Prateckém návrší o výsledku bitvy téměř rozhodnuto. Napoleon se snažil přeskupit zbývající oddíly a tím chránit Sault v postupující levý bok. Tuto pozici měl bránit maršál Bernadetto se svým prvním sborem, ale zhroutil se. Napoleon nyní už v důl, kde od Blažovic k němu stoupá carská garda, kterou povolal car Alexandr na pomoc jednotkám bojujícím na prateckém návrší. Proto poslal posla k Bernadettovi, aby svůj sbor rozdělil na dvě části. Jedna z nich měla směřovat kolem Prace na východ a druhá měla zamířit doleva a vpadnout do zad jednotkám dorážejícím na Lannese.⁸⁴

Vzniklý prostor měla vyplnit císařská garda, kterou následoval sám Napoleon. U císařské silnice konečně nabyli Lannes přítelkyní a za její přítelkyní postupovat proti Bagrationovi. K tomu mu také pomohl přesun velkoknížete Konstantina Pavloviče. Bagration už nedokázal úporně vzdorovat francouzské armádě, proto se zvolna a za boje dal na ústup do míst, ze kterých ráno vyrazil. Ústupové boje vedl se zrušeností, kterou prokázal již za dlouhého pronásledování od Dunaje. V této chvíli se však odehrávala jiná bitva a to ta nejproslulejší. Na Prateckém návrší se totiž střetla garda proti gardě.⁸⁵

Ve chvíli, kdy jednotky maršála Saulta vyhnaly sbory Miloradoviče a Kolowrata z Prateckého návrší bylo o výsledku bitvy rozhodnuto. Není

⁸³ KOVAříK, s. 174.

⁸⁴ MIQUEL, s. 330.

⁸⁵ SHOSENBERG, s. 32.

jisté, zda se velkokníže snažil celou situaci zvrátit prímým útokem na gardu, se kterou postupoval i sám Napoleon, nebo si nebyl v domstávající situace na ostatních ástech bojizt , ale víme, že tyto boje vstoupily do historie.

Vp ed byla vyslána ruská gardová jízda. Jednotkám, které byly vysunuty p ed jádro francouzské armády, tak hrozilo napadení z boku. Z t chto d vodu byly vydány rozkazy k p eskupení se do karé. T i adové pluky tak vytvo ily t i osamocené ostrovy, které se nebezpe n je0ily bajonety. To vzak ruskou jízdu neodradilo a zaúto ily p ímo na n . Poda ily se jim tento tverec prorazit a tím obrátit jednotku na út k. Tím to ale neskon ily, rozjeté ruské jezdeckvo pokračovalo a napadlo zbývající dva pluky. P i této p íle0itosti p izli Francouzi o dva císa ské orly. Tyto porá0ky nemohl Napoleon pluk m jez t dlouho zapomenout.⁸⁶

Po této katastrof se dostalo ke slovu i francouzské jezdeckvo. Po vydání povelu k útoku se masa jezdeckva dala do pohybu. Jezdeckvo mí ily proti nep íteli, který také své jednotky uskupil do obranných tverc . Nezlo mu to vzak tak rychle a jednoduše jako to p edvedly francouzské jednotky. Jízd se vzak nepoda ily pomstít své pluky. Pouze jízd ní myslivci se dokázali dostat do st edu tverce, byli vzak zase vr0eni zp t. Francouzztí vojáci alespo p ejí0d li p ed nep ítelem a st íleli na n j z karabin.

Velkokníže vzak nemínil nechat svou p chotu napospas nep íteli, proto vydal rozkaz jízd , která byla situována na k ídle k útoku. Tomuto útoku se postavilo francouzské jezdeckvo v ele s marzálem Bessiérem a generálem Ordenem. Jsou to ti samí, kte í vedli útok na ruské linie. Jejich nápor vzak na zahnutí ruského jezdeckva nesta il, proto Napoleon sáhl po posledních rezervách, které mu zbyly. Gardové jezdeckvo a n kolik rot mameluk , které si s sebou p ivedl z Egypta. Tyto jednotky vpadly nep átelské jízd do boku a tak zpe etily vít zství, které se p iklonilo na francouzskou stranu.

Ordener a Rap (velel práv posledním zálohám, které vpadly do nep ítelova boku) se vzak nespokojili pouze s porá0kou jezdeckva.

⁸⁶ CASTLE, s. 75.

Vrhli se také na ruskou gardovou p chotu, která ji0 nápor nevydr0ela a rozprchla se. Dalzímu krveprolití a zbyte ným ztrátám vřak zabránili zkuzení d stojníci, kte í dokázali rozprchlé jednotky seskupit a vydat se s nimi na spo ádaný ústup.⁸⁷

Napoleon ji0 v d l, 0e vyhrál bitvu, proto vyslal svého pobo níka Lejeuna do Pa í0e zv stovat velké vít zství. Sv j postup vřak zastavil. V d l, 0e nem 0e pronásledovat nep ítele, dokud nedokon í manévř na pravém boku, kde jezť nep ítel vzdoroval.

Marzál Sault dostal rozkaz sto ít své kolony doprava, sejít z kopce dol a zaúto ít do týla spojeneckých kolon bojujících na Zlatém potoce, kde se bránila Frientova a Legrandova divize. Kolony marzála Soulta se oto ily zády k ustupující carské gard ě a zahájily tak sestup.

Spojenecké jednotky ani do poslední chvíle netuzily, 0e na n n kdo úto í z týla. Z prvopo átku neinformovaný generál Buxhöwden ignoroval hrozící nebezpe í úplného obklí ení a stále své mu0e pohán l vp ed k útoku na Telnici. Teprve poté, co k n mu dojel posel od generála Kutuzova se zprávou o hrozícím nebezpe í, dal za pravdu pod ízeným a vydal rozkaz k ústupu.

ást Langeronových jednotek bojovala ělem k západu a ást se jich sna0ila bránit nep íteli z východu. Jediná zance, která Langeronovi zbývala, bylo ustoupit po proudu Zlatého potoka a vyhnout se tak totálnímu zni ení. Langeron vřak nebyl schopen shromá0dit celou kolonu. Pod náporem francouzské armády se linie rozt íztila na ostr vky odporu. Proto na jih ustupovaly pouze dva prapory, 8. myslivecký a Vyborgský muzketýřský.⁸⁸

Jezť h ě na tom byl generál Przybyszewsky který byl u0 po tvřté toho dne vytla ěn ze Sokolnice, ím0 mu Francouzi uzav ěli mo0nou únikovou cestu za zbytky armády. Byl tedy p inucen ustupovat opa ným sm ěrem a hledat spásu u Kobylnického rybníka. Tato cesta se mu vřak stala osudnou, proto0e byl na b eh u obklí en a p inucen kapitulovat. To

⁸⁷ Tamté0, s. 76.

⁸⁸ MIQUEL, s. 380.

později vedlo k jeho obalování ze zbablostí před nepřítelem a degradování do hodnosti vojína.

4.2 Slavkovská legenda

Buxhöwdenovy jednotky, kterým zbývala již jediná cesta z obklíčení, se vydaly na ústup směrem ke dvěma rybníkům Zlatanskému a mohutnému jímu dolní Mlýnskému (rybníky na sebe navazovaly a dělila je pouze hráz uprostřed)⁸⁹. Generál Vandamme byl povolen sestoupením z prateckého návrží přímo tímto směrem. Napoleon již předpokládal, kudy bude veden nepřátelský ústup a vyslal právo Vandammova, aby případnému útoku zabránil. Nepřátelské jednotky mohly být polapeny na hrázi, která vedla mezi těmito rybníky. Byla to dokonalá past, zaručující Napoleonovi definitivní vítězství.

Rakouský hraničářský pluk Scékler přezel hráz jako první a zaujal příkružové postavení jako obranu týlu a boku při případném proniknutí Francouzů od Újezda po opačném břehu Zlatanského rybníka. Husari se přesunuli naopak ke vsi Ottnice, kde měli za úkol bránit ustupující pravostranný bok.

Právo proti husarům se vedly první útoky francouzských vojáků. Francouzští dragouni pod velením generála Boyého byli sice při prvním útoku donuceni k ústupu, ale uvdomili si, co by to bylo za hanbu nechat za takového vítězství nepřítele utéci bez boje, a se opatřili do boje. Druhý útok už spojeneční husari nevydrželi a byli nuceni ustoupit. V této chvíli zaútočily Vandammovy jednotky na poslední zbytky spojeneckého zadního voje. Když ustupující jezdecko vidlo postup nepřítele, vyvstala otázka, kam ustoupit. Na hráz, která byla přeplněna lidmi, koňmi i děly, nebo rovnou vjet na led?

Pechod po led byl možný, ale pouze pokud by ho někdo organizoval, a to se nestalo. Postup Saultových divizí, jak Vandammovy od Újezda tak Saint-Hilairovy od Telnice, která skoro vybila brigádu

⁸⁹ KOVAříK, s. 200.

generála Lewise, který se snažil krýt ústup spojenců, vyvolal takovou paniku, že nebylo možné mezi ustupující vojáky vnést opatrovný řád.

Neztratit důvěra bylo pro velitele cťou, proto bylo rozhodnuto o jejich přesunu po ledě. Vzešlo zlo ze zátku dobře. Pak však nad hlavami vojáků začaly vybuchovat granáty a to vyvolalo paniku. Pro vojáky se stal led jedinou možnou cestou k záchraně. Při takové ohromné masě lidí koní a lidí bylo jen otázkou času, kdy se led proroší. Voda ale nebyla hluboká, takže k utopení docházelo jen zřídka. V tomto problému však byl chlad a panika. O tom, jestli Napoleon dal opravdu povel o střílení do ledu pod nohama nepřítelů, se nyní již těžko dozvíme. Je možné, že některé dělové koule do těchto míst dolétly, ale to se mohlo také stát v důsledku bombardování hráze.

Když došlo k prolomení ledu, bylo již okolo páté hodiny a slavnkové slunce bylo nejméně hodinu zapadlé. Utonulých, kteří nejspíše zahynuli na žateckém rybníce, mohlo být maximálně 200. Zbytek armády pak od rybníka směřoval k Nesvačilce a Nítkovicím.⁹⁰

4.3 Následky a mírová jednání

Ani na spojeneckém pravém křídle se už nebojovalo. Kníže Bagration se úspěšně od protivníka odpoutal. Seskupil své jednotky a jal se organizovat zadní voj ustupující armády. Kníže Ivanovi Bagration se stáhl po silnici k Rousínovu, kde zaujal obranné postavení a vyčkával na reakci nepřítelů. Maršál Lannes, který měl na starosti tento úsek, jej nemohl pronásledovat. Neměl svolení od Murata, kterému podléhal.⁹¹

Kníže Bagration vzechny přelstil. Zahájil klamný manévr směřující na severovýchod k Olomouci a následně se pod rouzkou tmy stáhl na jihovýchod. Tím před sebou maršál Lannes neměl nikoho a nebyl důvod k pronásledování. Bagration se podle rozkazu mohl nerušen stáhnout ke Slavkovu a tam zaujmout postavení, při kterém mohl neefektivněji krýt zadní voj.

⁹⁰ Tamtéž, s. 208.

⁹¹ Viz příloha 3.

Rakouský císař byl na tom lépe. Neztratil se a byl stále obklopen svými lidmi. Jezt v noci okolo dvanácté hodiny se setkal s carem Alexandrem, který však záhy odjel i přes apelaci poradců, aby oba monarchové zůstali pohromadě. Císař František směřoval do Vídně, odkud vyslal knížete Johanna z Liechtensteina k Napoleonovi s žádostí o příměří a začít mírová jednání.

Napoleon si dával načas s přijetím knížete a snažil se tak naznačit, že to je právě on, kdo je v dané osobou. Liechtensteina tedy přijal následujícího dne okolo čtvrté hodiny ráno.⁹²

Zprávy o výsledku bitvy byly nepřesné. Podle francouzských záznamů Francouzi přiznali 1389 mrtvých a téměř 7620 mužů bylo raněných. Nejvíce ztrátl utrpěl Saint-Hilaire, potom Friant a nakonec Vandamme. Tato čísla však mohou být zkrácená, protože Napoleon tak rád upravoval záznamy, aby jeho vítězství vypadala ještě oslnivěji. Zejména to zní zvláště, když vezmeme v potaz ztráty spojenců.

Podle záznamů rakouské ztráty činily 1912 mužů a okolo 4000 raněných. Ruská čísla jsou však ještě více zavádějící. Podle Kutuzova přiznal jeho armáda o 19 886 mužů, do čehož nebyla zahrnuta garda. Jiná zpráva však vypráví o 24 518 padlých a nezraněných a k tomu bylo 6839 vojáků ponecháno v rakouských lazaretech.⁹³

V úterý 3. prosince ráno odjel Napoleon do Slavkova, kde si zřídil hlavní stan na zámku a dozvěděl se, že spojenci směřují do Uher. Jejich pronásledováním byl pověřen maršál Davout. V Hodoníně stála spojenecká armáda stále nestrážená. Císař Alexandr si velice dobře uvědomoval, že pokud by na něj maršál zaútočil, byla by to pohroma. Z toho důvodu se uchýlil ke lsti a vlastnoručně napsal Davoutovi list, ve kterém ho informoval o uzavřeném příměří a probíhajících vyjednáváních. Francouzský maršál si tuto zprávu nechal ověřit, ale výsledek se dozvěděl až následujícího dne 5. prosince. To bylo již pozdě, protože ruská armáda se v té době již nacházela za řekou Moravou.

⁹² KOVAŘÍK, s. 213.

⁹³ MICHAJLOVSKIJ-DANILEVSKIJ, s. 47.

Teprve v pátek 6. prosince bylo uzavřeno přímí, do něj Napoleon zahrnul i Alexandra. Text má tři články. Velká armáda zstane na Moravě, ruská vojska vyklidí rakouské země do 15 dnů a jednání o míru bude probíhat v Mikulově.

Francie diktuje Rakousku velmi tvrdé podmínky. Mír je uzavřen 26. prosince v Prezpurku. Musí se zříci Benátska, Istrie, Dalmácie, Tyrolska, Vorarlberska, dráv ve Švábsku. Ztrátu těchto území pak málo Rakousku vynahradit Solnohradsko (solnohradský kurfiřt obdrží od Bavorska náhradou Würzburgsko) a Berchtesgaden. Habsburzští arcivévodové jako náhradu dostanou zabavené dachodský a maltézkých rytířů a dachodských rytířů. Rakousko však i přes všechny náhrady přijde o 63 000 čtverečních kilometrů území a tři miliony obyvatel. Dále na ně dolehnou reparace ve výši sto milionů franků. Císař František je ještě mimo to nucen souhlasit s povýšením Bavorska a Württemberska na království. Z Bádenska se stává vévodství a ještě další změny týkající se hlavně změny na německém území.⁹⁴

Rusové odtáhnou domů. Car Alexandr I. odmítl s Napoleonem uzavřít mír a 26. prosince se vrátil do Sankt-Petrburhu. Nedlouho po příjezdu se začal hledat viníci porážky. Za rok se pak konaly soudy s Przybyszewským a Langeronem. Langeron byl nakonec zproštěn viny, ale to se nepodařilo ruskému generálovi s polským přívodem. Dále byla zveřejněna jména všech, kteří se v bitvě zachovali zbaběle. Jednotky dostaly různé postihy, zejména pak dva prapory Novgorodských mušketýrů, kterým car prodloužil službu o pět let. Dále byli potrestáni důstojníci, těm bylo zakázáno nosit ke kordě ozdobné závesníky se střípci.⁹⁵

Vzichni ústavníci slavkovské bitvy se vrátili do svých posádek. I francouzským vojákům to Napoleon slibuje v proklamaci z 3. prosince. Nedočkali se však. Museli se vrátit na své pozice v německých státech. Proto se jen málokdo již vrátil do konce roku 1806.⁹⁶

⁹⁴ UHLÍŘ, Dušan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000, s. 425.

⁹⁵ MICHAJLOVSKIJ-DANILEVSKIJ, s. 49.

⁹⁶ KOVAŘÍK, s. 217.

5. Závěr

Cílem mé práce byla deskripce a analýza historického vývoje v období 1802 a 1805. Jelikož jsem se zaměřil i na cizojazyčnou literaturu bylo možné sledovat různé odchylky v interpretaci, a proto jsem kladl důraz na nalezení shodných rysů u všech autorů, které jsem se snažil podložit faktografickými informacemi.

V roce 1802 začíná nová kapitola napoleonských válek, mír v Amiens, který měl vzele vyézt, zasel mezi dvě hlavní rivaly Velkou Británií a Francií mnoho budoucích svárů. Zdevidod , že ani jedna ze stran nepovaovala mír za svoji porážku, byla situace ještě horší. Francie dále pokračovala ve své rozpínavosti a začala ohroovat i zájmy Velké Británie. Jedním z on ch nesvárů se stala i pomalé vyklízení obsazené Malty Velkou Británií.

Po krátké době však Britská vláda zjistila, že oslabení francouzského vlivu nebude zasl a tak snadné. Narazila na velké problémy při hledání vhodných spojenců. Tohoto spojence nakonec našla v ambiciózním ruském carovi Alexandrovi I. Přesto však toto spojení stálo Velkou Británií značné finance. Za stávajících podmínek nebylo možné, aby se ruská armáda dokázala setnout s Napoleonem. Z tohoto důvodu byla britským parlamentem odsouhlasena suma, která měla pokrýt výdaje na armádu a tak umožnit sestavit carovi sílu která bude moci konkurovat nepříteli. Od tohoto kroku si Velká Británie slibovala zezení, při kterém nebude nucena vyslat umírat britské vojáky na evropská bojiska.

Samotné Rusko by však nestačilo na definitivní porážku, kterou si Velká Británie přála, ztchto důvod bylo do aliance přizváno i Rakousko. To po počátečním váhání nakonec přistoupilo, v neposlední řadě zlákáno penzi Velké Británie. Rakousko však na tento konflikt nebylo připravené. Armáda se nacházela příliš daleko od případných bojů a dokonce i jejich počty byly zredukovány kvůli špatné finanční situaci země. Po obdržení penzi ze strany Velké Británie začalo Rakousko budovat armádu, která by se postavila Napoleonovým hrozbám. Při vypuknutí konfliktu však armáda nebyla ani zdaleka připravena

n které hlasy dokonce mluvily o tom, že by Rakousko potřebovalo alespoň jezdit jeden rok, aby bylo možné s ní vyrazit do boje.

Napoleon sice tuto situaci rozpoutal, ale podle jeho dosavadních úspěchů si myslím, že pokud by se chtěl vyhnout případné konfrontaci s nepřítelem, měl více než jednu možnost jak nastávající konflikt zažehnat. Z toho by se dalo usoudit, že Napoleon tento konflikt záměrně vyprovokoval, čímž by po dosažení vítězství měl být hlavním hegemonem v Evropě, kterým se později skutečně stal.

Velká část rakouské armády byla situována v severní Itálii, jelikož vztahy rakouského velení se shodovaly na závěr, že Napoleon povede svou armádu právě tudy, jelikož tu velmi dobře znal terén z předchozích tažení. Všechny však překvapil, když svoji armádu nasmíroval na německá území.

Zde se mu postavil podmarzálek Mack. Jeho nerozhodnost a neustálá váhavost před každým rozhodnutím nakonec zapříčinila jeho obklíčení u Ulmu následovanou kapitulací. Následně se Napoleonova armáda obrátila k Kutuzovovi, který spěchal na pomoc Ulmu. Ten musel před značnou přesilou ustupovat přes celé Rakousko a následně i Moravu, než se setkal se zbytkem Ruské armády, která ho měla následovat a tak získal dostatečnou sílu, která se dokázala francouzské armádě postavit. Podle mého názoru se zde také ukázala neschopnost spojeného rusko-rakouského velení. Nejen ve strategických otázkách ale zejména pak v zásobování. Například když ruská armáda měla postupovat přes rakouské země, měli jim zajistit dostatečné zásobování spojenci. To se však nestalo ani při osobní angažovanosti generála Kutuzova. Důsledkem toho pak bylo drancování rozsáhlého území podél postupující armády. Napoleon se s tak závažnými problémy nepotýkal, jelikož francouzská armáda měla velice přesné rozpracování rekvizic a zásobování.

Při setkání ruských armád nastali nové těžkosti. U druhé armády se totiž nacházel i car Alexandr I. Sice nominálním velitelem byl jmenován generál Kutuzov, ale car si nechal určité privilegium zasahování do jeho velení. A právě toho využil při spojení armád, když se domníval, že jim má

dostatečnou péšilu, aby dokázal Napoleona porazit. A právě tato nedokonalost podle mého názoru zapříčinila budoucí porážku.

Dalšími faktory, které rozhodly o Napoleonově vítězství, byly samozřejmě velice dobře vybrané bojové a pozice, které se 2. prosince 1805 naskytly. Velice dobře přehledné spojenecké pozice a neschopnost spatření francouzských jednotek schovaných v mlze umožnilo Napoleonovi vyslat úderný sbor maršála Soultova do zad nepřátelských jednotek, aniž by byl spatřen. Jediným sčím podle mého mínění Napoleon nepořítal, byly zálohy, které si spojenci ponechávali v záloze. Tím tedy bylo nutné svěst boj o to, kdo ovládne pratecké návrží.

Postupem času se v těchto bojích ukázala vřtící vycvičenost francouzské armády a tím dokázali nepříteli zatlačit k ústupu. V těchto bojích se výrazně prokázal i individualismus ruských velitelů, kteří nechtěli ponechat slávu někomu jinému. Proto se stávalo, že se velitelé občas dozvěděli o blížícím nepříteli, až když byl nadhled a neměli přehled o celkovém dění na bojišti. Toto se stalo i generálu Buxhöwdenovi, který musel bojovat na dvou frontách, než byl donucen se stáhnout k Zlatanskému a mohutnému dolnímu Mělnickému rybníku, kde se odehrála nejvíce ze slavkovských legend.

Mluví se zejména o Napoleonově rozkazu střílet do ledu pod ustupující armádou nepříteli, ale spíše se jedná pouze o poválečnou snahu zveličtí svoji slávu a nepříteli tak ukázat, co se stane, když nepřítel bude vzdorovat. Je možné, že některé dělové koule mohly dopadnout na led a tím narazit jeho integritu, ale podle mého mínění šlo pouze o dělové koule, které se nedopadly na hráz mezi jmenovanými rybníky, po kterých nepřátelské jednotky ustupovaly. Právě při tomto bombardování viděli vojáci jedinou možnost záchrany v úprku přes led, a jelikož záchrana děl byla otázkou čti, tak sebou táhly i je. Právě pod společnou se led začal propadat a dělové koule pouze urychlily tento proces. Tuto teorii dokazuje i archeologický výzkum, který byl v dané oblasti uskutečněn. Ve vykopávkách byly totiž nalezeny pouze části děl. Mělnická kronika poukazuje i na to, že voda v těchto rybnících nebyla hluboká, tím jsou oběti této pohromy regulovány pouze na ty,

které podlehli chladu nebo případným zraněním zpraveným prchajícím davem.

Případné ztráty na francouzské straně, které utrpěli v bitvě, se mi zdají spíše zkrácené Napoleonovou snahou a zveličením svých vítězství, a to zejména podívali se na ztráty které utrpělo Rusko, ale o to co po nich dokonce vypovídá i kniha Aleksandra Ivanoviče Michajlovskij-Danilevskij, tím pádem jsem je považoval za korektní a dále jsem pracoval s těmito čísly.

6. Literatura

- ADAMS, Michael, *Austerlitz the Battle of the two Emperors*, in: *History Today* 55, 2005, 12, s. 30-36.
- BERING, Henrik, *Romping Through Europe*, in: *Policy Review* 141, 2007, 3/4, s. 71-79.
- CASTLE, Ian, *Slavkov 1805: osud císařství*, Praha 2002.
- COLUMBIA UNIVERSITY PRESS, *Napoleon I.*, in: *Columbia Electronic Encyclopedia* 6, 2011, 11/1, s. 1-4.
- DUPUY, R. Ernest, *Harperova encyklopedie, 2 díl Od roku 1700 do války v Perském zálivu*, Praha 1997.
- FERRO, Marc, *Dějiny Francie*, Praha 2006.
- FIDLER, Jiří, *Slavkovská encyklopedie*, Brno 2005.
- HALADA, Jan, *Metternich kontra Napoleon*, Praha 1988.
- KOPECKÝ, Frantizek, *O slavkovské bitvě : dopady a tradice*, Brno 2009.
- KOVAŘÍK, Jiří, *Napoleonova tažení 1: Vítězné roky*, Třebíč 2003.
- MANFRED, Albert Z., *Napoleon Bonaparte*, Praha 1975.
- MICHAJLOVSKIJ-DANILEVSKIJ, Aleksandr Ivanovič, *Bitva u Slavkova 1805: první bitva cara*, Brno 1993.
- MIQUEL, Pierre, *Slavkov: bitva tří císařů*, Praha 2005.
- MORGAN, Kenneth O., *Dějiny Británie*, Praha 2011.
- PhDr. PERNES, Jiří a kolektiv, *Pod císařským praporem*, Praha 2003.
- SHOENBERG, James W., *AUSTERLITZ: Napoleon's Masterstroke*, in: *Military History* 22, 2005, 12, s. 26-33.
- ŠVANKMAJER, Milan, *Dějiny Ruska*, Praha 2010.
- UHLÍŘ, Dušan, *Bitva tří císařů : Slavkov/Austerlitz 1805*, Brno 2005.
- UHLÍŘ, Dušan, *Slunce nad Slavkovem*, Třebíč 2000.
- VEBER, Václav, *Dějiny Rakouska*, Praha 2007.

7. Ressayé

The goal of my bachelor thesis deals with Battle of Austerlitz which held on 2nd December 1805. This thesis consists of 3 chapters.

In the first chapter precedent historical events which led to unlesh this conflict and following consequences are mentioned and discussed. Thesis is focused then on reasons of why the French Empire effectively crushed the Third Coalition.

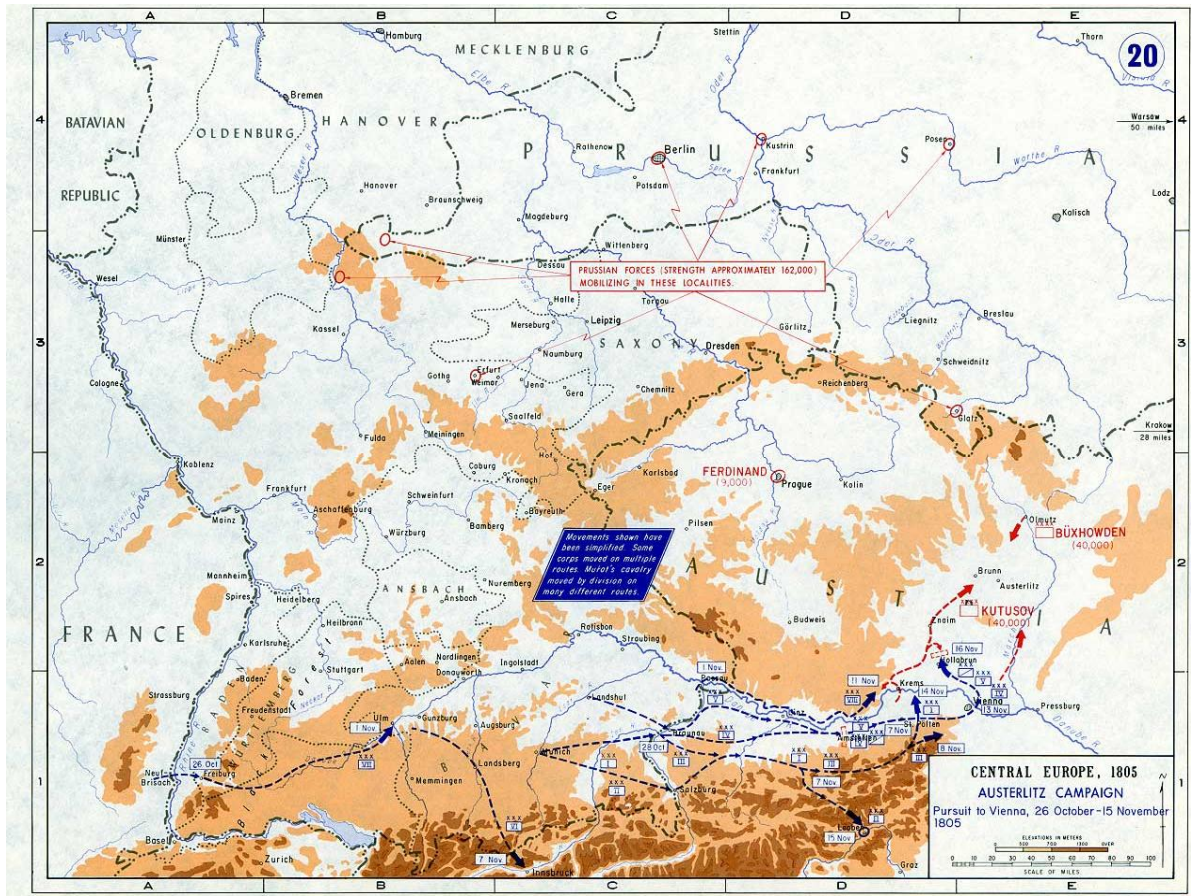
The second chapter is split up to several parts and focused on the movements of both armies. The first part is engaged in the capture of Ulm and consequences of the defeat. In the second part of this chapter the problems and manoeuvres of both armies in Austria and fortunate escape to Moravia are mentioned and discussed. The final part is focused on manoeuvres in Moravia mainly on disagreements of allies about the following movements and on decision about attack of the army of Napoleon.

The author focuses on the battle as itself in the final chapter. The most important conflicts are discussed. That conflicts hold close to Telnice, Sokolnice, Prateckého návrzí, Staré Vinohrady and the final attack hold in Zlatý potok. The author also focuses on enlightening a legends of Austerlitz and on enumerating the casualties which left on the battle's ground. Finally author tried to compare the losses of Austria-Hungarians and Russians who lost this battle. Then he focuses on the land that Austrians had to leave behind and the war indemnity that Austria had to pay. He also focuses on rejection about negotiations from Russia and Alexander's punishments.

This bachelor thesis focuses also on enlighten on characteristics of persons leading both armies mainly focuses on Frantizek I., Alexander I. and Napoleon.

8. P ílohy

P íloha .1

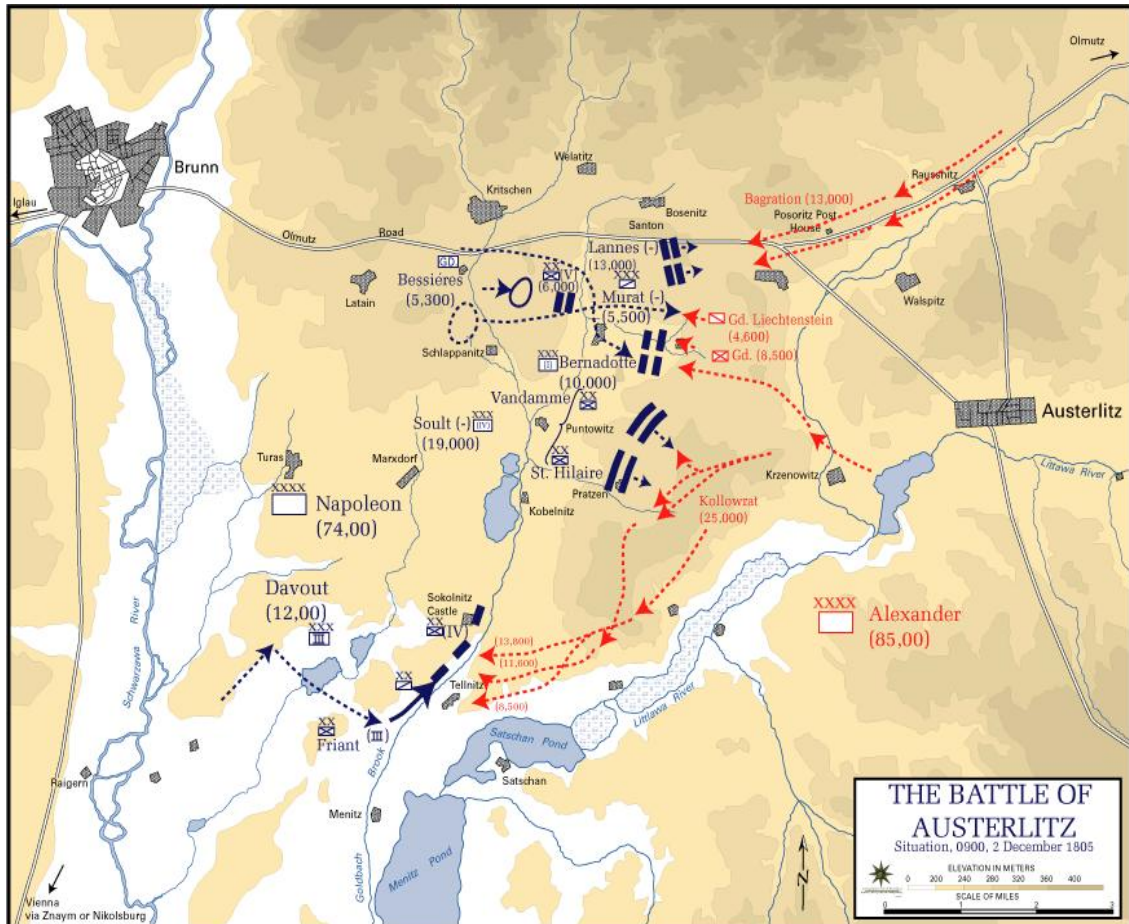

Pr b h ta0ení

Zdroj:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/5c/Austerlitz_campaign_-_Pursuit_to_Vienna%2C_26_October-15_November_1805.jpg

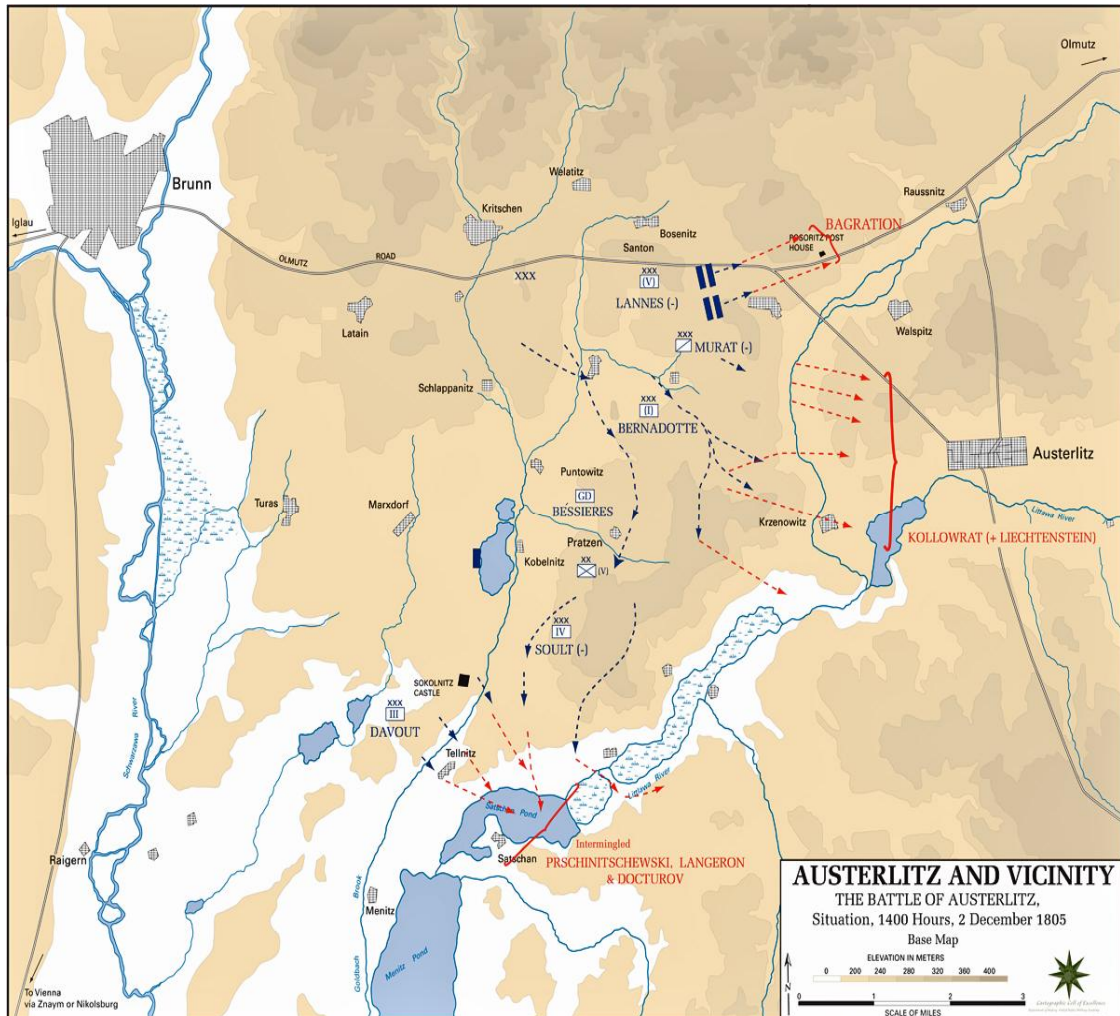
P íloha .2

Po áte ní postavení a manévry p í bitv u Slavkova

Zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Battle_of_Austerlitz_-_Situation_at_0900,_2_December_1805.gif

P íloha . 3

Ústupové trasy spojenecké armády

Zdroj: <http://www.emersonkent.com/images/austerlitz.jpg>